

# ОБЩИНА РАЗГРАД



## **ГОДИШЕН ДОКЛАД**

**ЗА НАБЛЮДЕНИЕ  
НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПЛАН  
ЗА РАЗВИТИЕ  
НА ОБЩИНА РАЗГРАД 2014-2020 г.**

**ЗА 2017 г.**

гр. Разград, м. февруари 2018 г.

## **ВЪВЕДЕНИЕ**

Настоящият годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на община Разград 2014 – 2020 г. (ОПР) за 2017 г. е разработен на основание чл. 23, т. 4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 91, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР). Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности в програмата за реализацията му.

Съдържанието на доклада е съобразено с чл. 91, ал. 8 от ППЗРР, а именно:

- 1.Общи условия за изпълнение на общинския план, промени в социално-икономическите условия в общината;
- 2.Постигнат напредък по изпълнение на приоритетите и целите от ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение;
- 3.Предприети действия от компетентните органи за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана;
- 4.Изпълнение на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на ОПР и на Областната стратегия за развитие;
- 5.Заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

В Годишния доклад за наблюдение на изпълнението на ОПР за 2017 г. са използвани данни от Националния статистически институт, Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 (ИСУН 2020), Дирекция „Бюро по труда“ – Разград, Главна дирекция „ГРАО“, Регионална здравна инспекция - Разград, Общинска служба по земеделие – Разград, Областна дирекция по безопасност на храните град Разград, АПИ „Областно пътно управление – Разград“ и отделните структурни направления на общинска администрация. Годишният доклад обхваща периода 01.01.2017 г. – 31.12.2017 г., но поради липса на данни към момента на изготвянето му на ниво община и за изтеклата календарна година в частта относно статистическата информация са използвани по-стари данни (за 2016 г.)

### ***1. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН, ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЩИНАТА.***

#### ***1. Обща характеристика***

Едни от основните показатели за социално-икономическото състояние на общината са демографските данни във всичките им измерения и вариации. Основен източник за тях са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция „ГРАО“ чрез своята национална база данни „Население“. Следва, обаче, да бъде отбелязан фактът, че данните за изтеклата календарна 2017 г. ще бъдат изготвени към края на 2018 г. и към момента на изготвяне на настоящия доклад анализ може да бъде извършен към наличните за 2016 г. данни, които в по-голямата си част са на ниво област, а в по-редки случаи на ниво община.

През отчетната 2016 година не се наблюдават съществени промени в демографските показатели, които продължават да се влошават, но с по-слаби темпове спрямо предходните години.

Общият брой на населението по постоянен адрес в община Разград към 15.12.2017 година е 66 501 души, което представлява 38,61% от населението на област Разград (172 229 души към 15.12.2017 г.). От него 63,91% живеят в град Разград (42 503 души), а останалите 36,09% (23 998 души) в 21 села, намиращи се на територията на общината.

Фигура 1: Население към 15.12.2017 г. по постоянен адрес



Източник: Главна дирекция ГРАО

Продължава негативната тенденция на намалението на населението в общината. За отчетната 2017 г. спрямо 2016 г. същото е със 186 души, при намаление от 210 души спрямо 2015 г. При все това селата Киченица, Мортагоново, Недоклан, Островче, Раковски и Ясеновец през 2017 г. регистрират увеличаване броя на населението.

По отношение половата структура на населението, разпределението е 14 812 мъже при 16 489 жени.

Данните на НСИ показват по-малко намаление на населението в трудоспособна възраст с 492 души при намаление от 664 души за предходната година. Със 121 души намалява населението в под трудоспособна възраст. С 20 души нараства населението в над трудоспособна възраст.

Таблица: Население под, в и над трудоспособна възраст

| Период | Общо         | под трудоспособна възраст | в трудоспособна възраст | над трудоспособна възраст |
|--------|--------------|---------------------------|-------------------------|---------------------------|
| 2014   | <b>48914</b> | 7187                      | 30224                   | 11503                     |
| 2015   | <b>48183</b> | 7103                      | 29560                   | 11520                     |
| 2016   | <b>47590</b> | 6982                      | 29068                   | 11540                     |

Източник: Национален статистически институт

Намалението на населението като цяло и на това в трудоспособна, и под трудоспособна възраст в известна степен се дължи на емиграционните и имиграционните

процеси, протичащи в общината. Към 2016 г. броят заселени на територията на общината е 857 души при 1 093 изселили се, или механичният прираст е – 236 души. Следва да бъде отбелязан и фактът, че 441 души от изселилите се от област Разград 1 938 души са се насочили към чужбина. Друга причина е естествения прираст на населението, който представлява разликата между коефициента на раждаемост (8% за 2016 г. на ниво област) и коефициента на смъртност (16,2 %). Според данни на института, през 2016 г. смъртността на ниво община е 735 души при 378 живородени. Сключените бракове през 2016 г. са 535 (за областта) при 187 бракоразводи.

Коефициентът на възрастовата зависимост е особено важен показател, тъй като измерва отношението на населението на възраст под 15 и на 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години. В това отношение данните показват запазваща се тенденция на най-благоприятни стойности в област Разград спрямо останалите области в Северен централен район.

**Таблица: Коефициент на възрастова зависимост**

| <b>Коефициент на възрастова зависимост</b> |             |             |             |
|--------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
|                                            | <b>2014</b> | <b>2015</b> | <b>2016</b> |
| за страната                                | <b>51,2</b> | <b>52,4</b> | <b>53,4</b> |
| за Северен централен район                 | <b>53,6</b> | <b>55,1</b> | <b>56,1</b> |
| <b>за област Разград</b>                   | <b>50,1</b> | <b>51,2</b> | <b>52,3</b> |
| за област Велико Търново                   | 52,3        | 53,8        | 54,9        |
| за област Габрово                          | 61,3        | 63,4        | 64,6        |
| за област Силистра                         | 55,3        | 56,8        | 58,1        |
| за област Русе                             | 52,4        | 53,7        | 54,5        |

*Източник: Национален статистически институт*

## **2. Социално-икономическа среда**

### **Общинска икономика**

Следва да бъде отбелязан фактът, че през 2016 г. нараства размерът на БВП, който на ниво област е 975 млн. лв. при 919 млн. лв. през 2015 г.

Продължава установената тенденция на доминиращо влияние на общинската икономика на ниво област. Разградската икономика показва леко повишение (с 3%) и произвежда над 74% от продукцията в областта, а реализираните нетни приходи от нея представляват 76% от нетните приходи на ниво област.

Регистрирано е увеличение на произведената продукция за община Разград за 2016 г. с 22,73 % спрямо 2015 г., при увеличение на същата с 5,12 % за 2015 г. Най-голям относителен дял (63,47%) в нея имат предприятията от преработващата промишленост, следвани от тези, в сектор „Транспорт; складиране и пощи“ (10,35%).

Увеличение показват и нетните приходи от продажби за 2016 г., които са в размер на 1 788 755 хил. лв. и представляват 76 % от приходите на ниво област.

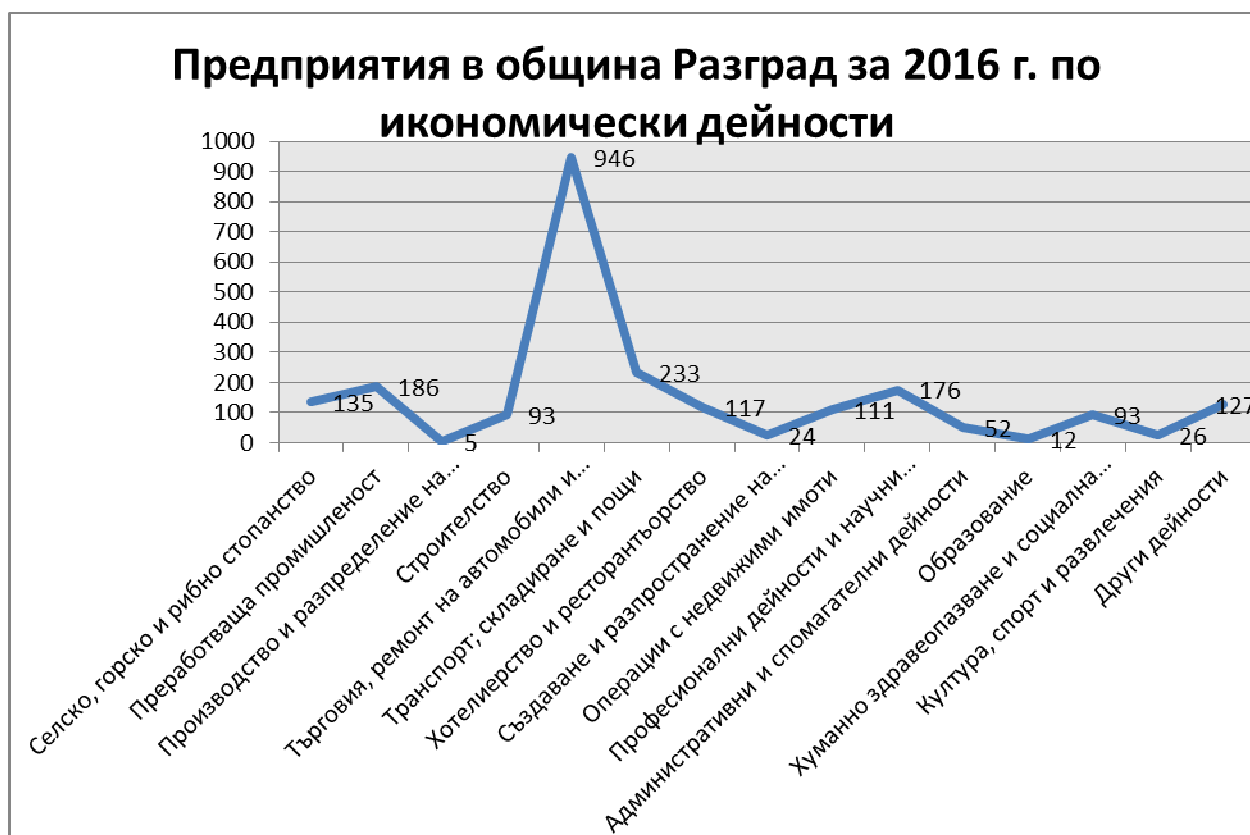
Фигура 2: Предприятия в община Разград за 2016 г. по групи предприятия според заетите лица в тях



Източник: Национален статистически институт

През 2016 г. общият брой на предприятията на територията на община Разград е 2 342 бр. и показва увеличение с 96 бр. при 18 бр. увеличение през 2015 г.

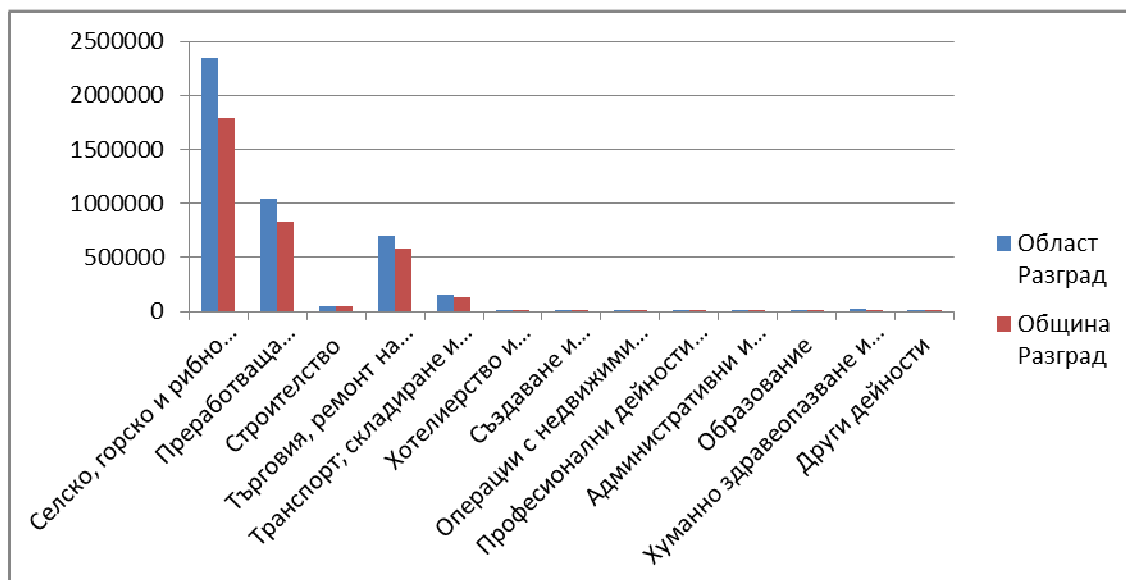
Фигура 3: Предприятия в община Разград за 2016 г. по икономически дейности



Източник: Национален статистически институт

Преобладават предприятията от сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (40%), следвани от предприятията в сектор „Транспорт; складиране и пощи“ (9,95%) и тези в сектор „Преработваща промишленост“ (7,94%).

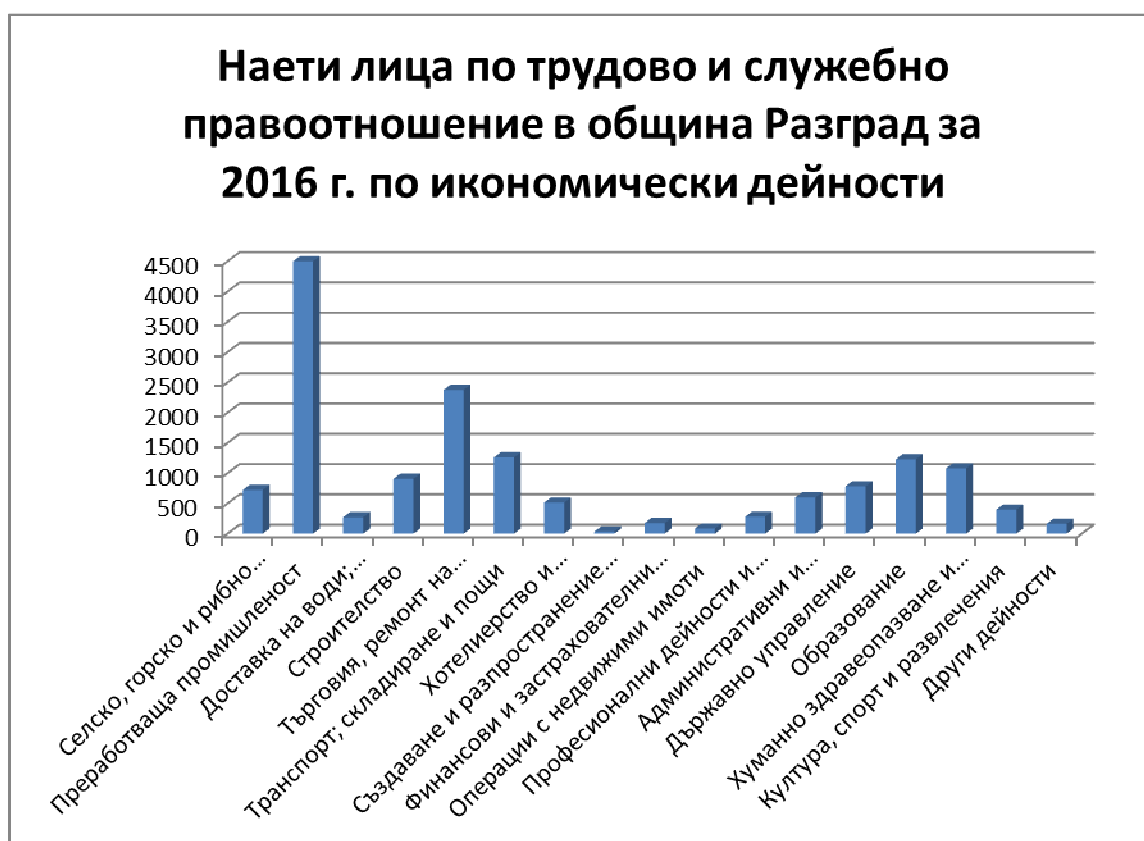
Фигура 4: Нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия по икономически дейности за 2016 година



Източник: Национален статистически институт

Нетните приходи от продажби като тенденция и структура на ниво област и община се припокриват. Най-съществен принос в общите приходи от продажби в област Разград заемат тези на община Разград.

Фигура 5: Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Разград за 2016 г. по икономически дейности



По отношение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Разград техният общ брой е 15 433 души. Най-голям е техният относителен дял в секторите „Преработваща промишленост“ (29,15%) и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (15,40%). Отбелязва се увеличение на средната годишна работна заплата на наетите лица в община Разград и през 2016 година тя е 10 923 лв. при 9 694 лв. за област Разград и 9 140 лв. за Северен централен район.

### Безработица и пазар на труда

Данните, предоставени от Дирекция „Бюро по труда“ гр. Разград сочат намаляване на нивото на безработица, макар и с бавни темпове. Към 31.12.2017 г. измереният коефициент на безработица в общината е 5,85% при 6,58% през 2016 г. или намаление на броя на безработните лица със 136 души спрямо 2016 г. Респективно намалява и средногодишното ниво на безработица за общината (6,25% през 2017 г. при 7,6 % през 2016 г.)

Таблица: Равнище на безработица в общините на област Разград

| Община         | 2015               |       | 2016               |       | 2017               |       |
|----------------|--------------------|-------|--------------------|-------|--------------------|-------|
|                | Абсолютна стойност | %     | Абсолютна стойност | %     | Абсолютна стойност | %     |
| Завет          | 897                | 26,25 | 614                | 17,56 | 522                | 14,93 |
| Исперих        | 1659               | 18,20 | 1408               | 15,45 | 1322               | 14,51 |
| Кубрат         | 1462               | 21,24 | 1154               | 16,77 | 1033               | 15,01 |
| Лозница        | 1012               | 25,67 | 829                | 21,02 | 693                | 17,58 |
| Разград        | 2017               | 8,52  | 1558               | 6,58  | 1385               | 5,85  |
| Самуил         | 843                | 35,01 | 706                | 29,32 | 641                | 26,62 |
| Цар Калоян     | 589                | 22,40 | 412                | 15,67 | 389                | 14,8  |
| Област Разград | 8479               | 16,30 | 6681               | 12,81 | 5985               | 11,48 |

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ гр. Разград

От общините в област Разград най-ниско е равнището на безработица в община Разград. Сравнена с другите общини – областни центрове в Северен централен район, община Разград е на предпоследно място по ниво на безработица (преди община Силистра).

Таблица: Коефициент на безработица в община Разград, България, СЦР и общини - областни центрове в СРЦ

| Община в Северен централен район | 2015 | 2016 | 2017 |
|----------------------------------|------|------|------|
|                                  | %    | %    | %    |
| Община Разград                   | 8,52 | 6,58 | 5,85 |
| Община Силистра                  | 8,9  | 8,27 | 7,10 |
| Община Русе                      | 4,49 | 3,35 | 3,40 |
| Община Габрово                   | 6,07 | 4,41 | 3,99 |
| Община Велико Търново            | 4,91 | 3,76 | 3,67 |

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ гр. Разград

**Таблица: Профил на свободната работна ръка по възраст и образование**

|      |        | По възрастови групи |                   |                   |           | По образование |                  |        |                    |
|------|--------|---------------------|-------------------|-------------------|-----------|----------------|------------------|--------|--------------------|
|      | всичко | До 19 г.            | От 20 г. до 29 г. | От 30 г. до 49 г. | Над 50 г. | висше          | Средно специално | Средно | Основно и по-ниско |
| 2015 | 2017   | 3                   | 252               | 794               | 968       | 256            | 888              | 107    | 766                |
| 2016 | 1558   | 10                  | 154               | 687               | 707       | 226            | 735              | 63     | 534                |
| 2017 | 1385   | 11                  | 147               | 602               | 625       | 205            | 620              | 69     | 491                |

*Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Разград*

Към 31.12.2016 г. в Бюрото по труда са регистрирани 164 безработни младежи до 29 г., като броят им намалява с 35,7% спрямо 2015 г. Делът им в общия брой регистрирани безработни намалява с 2.1 пункта и достига 10,5%.

Броят на регистрираните безработни над 50 г. в сравнение с 2015 г. също намалява (с 27%), достигайки до 707 лица. Въпреки, че делът им в общия брой на безработните лица намалява с 2,6 пункта, си остават най-многобройната група - 45,4%.

В професионалната структура на безработните най-голяма е групата на лицата със средно специално образование (47,2%). В сравнение с 2015 година най-голямо е намалението на безработните без образование, следвани от тези със средно специално образование. Почти без промяна е групата на безработните с висше образование. Лицата с висше образование със специалности в областите на икономиката и правото са с най-голям дял сред безработните висшисти – 34,5%, следващо място се заема от специалистите в областта на техниката и технологиите – 23,0%, следвани от безработните в областта на услугите, транспорта и охраната – 12,4%. С най-малък относителен дял са безработните висшисти в областта на математиката и обществознанието 4,4%.

### **3. Бюджет на Община Разград - фактор за реализацията на ОПР**

Бюджетът на Община Разград е най-важният инструмент за постигане на широк обществен консенсус относно развитието на общината в икономически, социален, екологичен, образователен и културен аспект, както и обезпечаване на дейностите и мерките, залежали в ОПР.

Бюджетът на Община Разград за 2017 г. е приет с Решение № 278 Протокол № 21 от 31.01.2017 г. на Общински съвет Разград. Към 31.12.2017 г. общият обем на бюджета след корекциите е в размер на 43 015 х. лв., в т.ч. в държавните дейности – 22 995 х. лв. и в местните дейности – 20 020 х. лв.

#### **Приходи**

Постъпленията по приходната част на бюджета са 39 358 х. лв., като изпълнението спрямо актуализирания план е 91,5%.

Общият размер на реализираните приходи в държавни дейности е 21 887 х. лв. в т.ч.:

Обща субсидия – 20 550 лв., предназначена за финансиране на държавните дейности.

Целеви субсидии и трансфери - 1 763 х. лв., предназначени за:

вътрешноградски и междуселищни превози, безплатен превоз на ученици до 16-год.възраст, безплатни и по намалени цени пътувания; програми за временна заетост;

от Министерство на културата за ХГ „Проф.И.Петров“ и Регионален исторически музей;  
от Министерство на образованието и науката за ППМГ „Акад.Н.Обрешков“ гр. Разград във връзка с преместване на учебното заведение в сградата на СУ „Хр.Ботев“ гр. Разград, за безплатни учебници, стипендии и по национални програми;  
за Общински съвет по наркотични вещества;  
трансфер от ПУДООС и др.;

Временно съхранените средства 2 х. лв. със знак (-);

Остатък от средствата за държавни дейности в началото на годината – 828 х. лв. със знак (+) и в края на годината – 1 252 х. лв.

Приходите от местни дейности са 17 471 х. лв., разпределени по следните приходаизточници:

Данъчни приходи – 4 500 х. лв.

Неданъчни приходи – 10 506 х. лв.

Субсидии и трансфери – 5 538 х. лв.

Финансирания – 3 338 х. лв. със знак (-).

Преходен остатък за местни дейности в началото на годината - 1 884 х. лв. със знак (+) и в края на годината - 1 619 х. лв. със знак (-).

#### Разходи

Общият обем на разходната част на бюджета е в размер на 39 358 х. лв. при уточнен план 43 015 х. лв., като изпълнението спрямо плана е 91,5%.

Разходите за държавни дейности /в т.ч. и дофинансирането им/ са 23 383 х. лв. и са с относително тегло 59% в общия размер на разходите, а за общински дейности са разходвани 15 975 х. лв. с относително тегло 41%.

Разходите обезпечават функционирането на 15 училища, 22 детски градини, Спортно училище и 5 ЦПЛР - Ученическо общежитие, ЦУТНТ, ЦРД, УСШ и МУЦ-ТПО, две детски ясли с млечни кухни, 38 здравни кабинети, 25 читалища, предоставянето на социални услуги. Финансирани са дейности за изграждане на инфраструктура и благоустрояване, провеждане на мероприятия в областта на културата и спорта.

За капиталови разходи са изразходвани общо 4 158 х. лв., в т.ч. от целева субсидия за капиталови разходи – 590 х. лв., от субсидия за държавни дейности и целеви трансфери от държавния бюджет – 1 972 х. лв., от преходен остатък от 2016 г. – 524 х. лв., от собствени приходи - 929 х. лв. и от други източници на финансиране – 143 х. лв.

## **2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ ОТ ОПР ВЪЗ ОСНОВА ЗА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ.**

### **ПРИОРИТЕТ 1: ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА**

Приоритетът включва четири специфични цели, реализирането на които ще допринесе за създаване на заетост, повишаване на доходите и подобряване на жизнения стандарт.

#### **Специфична цел 1.1. Подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия**

### ***Мярка 1.1.1. Стимулиране на предприемачеството чрез създаване на подходящи условия***

През 2017 г. на територията на бивш военен завод и Бизнес зона „Перистър“ са изградени или в процес на въвеждане в експлоатация:

„Цех за изработка на електрически табла“ на фирма „Електроинвест“ ЕООД, Разград (ориентирувълна стойност на инвестицията 450 000 лв.);

„Логистична база за търговия на едро със замразени хранителни продукти и пакетирани стоки“ на ЕТ „Клио Комерс – Теодоро Бабаров“ (ориентирувълна стойност на инвестицията 850 000 лв.);

„Сервиз за ремонт на товарни автомобили“ - „Юли транс“ ЕООД (ориентирувълна стойност на инвестицията 100 000 лв.);

„Работилница за производство на пелетни горелки“ – „ТЕРМ 2006“ ЕООД, гр. Разград (ориентирувълна стойност на основния ремонт 82 000 лв.);

През изминалата година на територията на бизнес зоната стартира и изграждането на модерен хотелски комплекс с капацитет 80 места, тенис кортове, открити басейни, футболни терени. Прогнозната стойност на инвестицията е 2 500 000 лв.

Завършен е втори етап от инсталирането на система за видеонаблюдение на територията на зоната, която е на стойност 19 000 лв. Инсталирана е също така система за контрол на достъпа на стойност 14 000 лв.

За обезпечаване нуждите на инвеститорите, стартирали изграждане на складови бази и търговски обекти е изграден нов клон от вътрешната газопреносна мрежа на стойност 28 000 лв.

### ***Мярка 1.1.2. Развитие на общинската инфраструктура за подобряване на информационното и административно обслужване на бизнеса***

През 2017 г. по договор с НЕКСГИС Технологии ООД общинска администрация придоби лиценз за ползване на информационен продукт - географска информационна система GISExplorer (стойност 16 272 лв.).

Стартира и внедряването на нов продукт за управление на документооборота и административните процеси и за архивиране на стойност 23 100 лв.

9 424 лв. са изразходени за антивирусна програма.

За поддръжка на програмни продукти през годината са изразходени 17 996 лв.

Периодично, на общинската интернет страница [www.razgrad.bg](http://www.razgrad.bg), в секция Инвестиционен профил, се публикува информация за възможностите за кандидатстване за финансиране на малкия и среден бизнес, а за потенциалните инвеститори - информация за свободните имоти и тези за отдаване под наем.

Продължава изпълнението на проект „Осигуряване функционирането на Областен информационен център - Разград“ по Оперативна програма „Добро управление“, в рамките на който регулярно се провеждат информационни срещи с представители на местните малки и средни предприятия (МСП), на които, освен популяризирането на добрите практики от реализирането на проекти със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), се предоставя безплатна информация по отношение актуални схеми за финансиране на проектни намерения. Консултиране се извършва и на място, в офиса на Областния информационен център, по телефон и електронна поща. За

изминалата година по проекта са проведени 41 информационни събития, 4 от които за проактивна работа с медиите, както и 2 информационни обиколки на общините в област Разград. Участие в събитията са взели общо 1 062 души, а предоставените консултации по телефон, електронна поща или на място в ОИЦ са 984 бр.

### **Специфична цел 1.2. Развитие на ключови за региона производства, двигател на общинската икономика**

#### ***Мярка 1.2.1. Разширение и модернизация на биотехнологичните производства***

Извършените инвестиции от „Балканфарма-Разград“ АД през изминалата година са в размер на 2 740 000 лв. и са за закупуване на машини и съоръжения. За други разходи е изразходен финансов ресурс на стойност 244 000 лв.

През 2017 г. в „БИОВЕТ“ АД – клон Разград са извършени инвестиции за разширяване и модернизирание на производството в размер на 15 млн. лв.

За закупуване и изграждане на нови ДМА на „СЕМПЕ 2“ ООД са извършени инвестиции в размер на 120 379 лв. За закупуване на селскостопански машини и трактори „Аграком“ ЕООД е инвестирала 1 521 000 лв.

#### ***Мярка 1.2.2. Развитие и модернизация на предприятията от хранително-вкусовата промишленост***

Инвестициите, вложени от „Амилум България“ ЕАД през изтеклата календарна година, са на обща стойност 58 984 126 лв, от които 51 716 110 лв. за разширение на производството, 5 919 016 лв. за подмяна на остаряло оборудване, 955 000 лв., предназначени за безопасност на труда и 394 000 лв. за опазване на околната среда.

### **Специфична цел 1.3. Насърчаване на селскостопанското производство и ефективното използване на горскостопанските ресурси**

#### ***Мярка 1.3.1. Ефективно използване на общинския поземлен фонд за подпомагане на селскостопанското производство и животновъдство***

През 2017 г., по данни на Общинска служба по земеделие – Разград, на територията на община Разград площите със селскостопанско предназначение са 432 882 дка, от които обработваеми са 337 318,99 дка (77,92%), а използваеми 349 910,29 дка (80,81%), разпределени по начин на трайно ползване, както следва:

- ниви – 368 427 дка, в т.ч. обработваема земеделска площ – 337 318,99 дка;
- трайни насаждения, вкл. лозя – 17 774 дка., от които се обработват 735 дка за плододаващи насаждения;
- ливади и пасища – 46 681 дка, от които се стопанисват 11 756,29 дка.

През изтеклата година Община Разград е сключила 55 договора за отдаване под наем на 623 имота от общинския поземлен фонд с начин на трайно ползване „Нива“ и обща площ 3 795,879 дка. Получените приходи са в размер на 223 205,71 лв.

Продължава предоставянето на концесии за услуга за язовирите в селата Липник, Балкански, Осенец и водоема в землището на село Дряновец.

Сключени са 35 договора за отдаване под наем на 134 имота – общинска собственост с НТП „Мери и пасища“ и обща площ 9 967,659 дка. Получените приходи са в размер на 56 905,855 лв.

По сключените договори (общо 5 бр.) за отдаване под наем/аренда на общински земеделски имоти с НТП „Трайни насаждения“ и площ 373,648 дка Община Разград е получила приходи в размер на 11 381,28 лв.

Учредено е право на ползване върху 116 бр. имоти и части от имоти (общинска собственост) с обща площ 193,357 дка за настаняване на пчелини. Получените приходи са в размер на 25 691,98 лв.

#### ***Мярка 1.3.2. Разработване и изпълнение на Програма за опазване и многофункционално стопанисване и използване на ресурси от общинските горски територии***

През 2017 година е извършено залесяване и попълване на горски култури върху 26 дка. общински гори. Осигурена е дървесина за населените места в общината в размер 31 505 пространствени кубически метра, а за огрев на училища, детски градини, социални домове, ветерани от войните, духовни храмове, кметства и други са осигурени 1 490 пространствени кубически метра дърва.

За изпълнение на горскостопанските дейности в горските територии, собственост на Община Разград, за 2017 г. ОП „Разградлес“ гр. Разград е изразходвало финансов ресурс в размер на 117 092,00 лв.

### **Специфична цел 1.4. Развитие на туризма като част от общинската икономика**

#### ***Мярка 1.4.1. Реконструкция на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура за обогатяване на предлагания туристически продукт***

Във връзка с кампания на Министерство на туризма за насърчаване на вътрешния туризъм и изработване на рекламни билбордове, са изработени и експонирани два рекламни билборда на кръстовището на бул. „Бели Лом“ и ул. „В. Левски“.

За поддържане и подобряване на средата на паметниците на културата в гр. Разград - Мавзолей-костница, къщи-музеи „Д. Ненов“, „Станка и Никола Икономови“, НАР „Абритус“ и Часовникова кула (вкл. редовно техническо поддържане на механизма на часовника) са изразходвани средства в размер на 7 500 лв.

#### ***Мярка 1.4.2. Разширяване и обогатяване на съществуващите и изработване на нови туристически атракции***

През 2017 г. в резултат от издирването на движими културни ценности и събиране на информация за тях, Регионален исторически музей Разград се обогати с 839 музейни единици:

- 578 бр. движими културни ценности, инвентирани в Основния фонд на музея;
- 261 бр. в Научно - спомагателния фонд;

Предметите имат най-разнообразен характер и обхващат различни сфери от материалния и духовния живот. От тях от археологически разкопки са постъпили:

- 101 бр. находки, от които 53 бр. бронзови монети;
- 314 бр. музейни единици са дарения;
- 62 бр. са откупени;
- Най-многобройни са постъпленията в отдел Етнография – това са колекциите от тъкани на капанците и българските граждани с турски произход. Не по-малко

ценна е колекцията от сватбени сандъци – ракли, притежание на етнографските групи капанци и балканджии.

- Във фонда на отдел Нова история са постъпили мебели от първата половина на XX век, битови предмети и изключително интересната колекция от пощенски картички, притежание на семейството на художника Драган Данаилов.
- Музеят се обогати и със специална колекция от ръчни часовници, произведени след средата на XX век, постъпила като дарение в отдел Най-нова история.

Всички придобити движими културни паметници са с научна и експозиционна стойност и ще обогатят още повече експозициите от различните периоди, както и ще спомогнат за популяризиране на културно-историческото ни наследство.

На къща-музей „Димитър Ненов“ бяха дарени ценни фотографии на Димитър Ненов от архива на музиканта и фотограф Стоян Сертев.

ХГ „Проф. Илия Петров“ обогати фонда си с изложба картини на художника Драган Данаилов, предоставени от правнука му Даниил Данаилов.

С цел реализация на идеята за изграждане на туристически атракцион – Римски военен лагер и занаятчийници в стила на античната епоха, през изминалата година бе изградена „Трибуна на императора“ към Арена за гладиаторски битки, предназначена за събитията от Фестивал „Античният Абритус“. За програмата на Фестивал „Античният Абритус“ през 2017 г. бе реализиран Втори модерен, авторски проект по професионален сценарий „От античните добродетели до съвременните технологии“, с модерна маркетингова и творческа концепция, мултимедийни средства, лазерно-светлинни ефекти, които отговарят на потребностите на младежката публика. Проектът обхваща театрално-музикална програма с античен сюжет, работилници за автентични занаяти от римската епоха, традиционни облекла и бит на римляните, реконструкция на ритуални практики от Древен Рим, спортни състезания и игри от римската епоха, кулинарни дегустации на ястия по антични рецепти и демонстрация на римски бойни техники.

По време на фестивалните дни на „Античният Абритус“ се ситуират Базар на атрактивни занаятчийници и кулинарни щандове, на които се демонстрират занаяти и храни, дегустира се вино; фотографско ателие с антични декори и костюми, където участниците и гостите на събитието се фотографират в стила на античната епоха, шлемове /от картон/ изработени специално за децата в „Античният Абритус“. Всяко дете – участник или гост получава шлем-подарък като спомен за емоцията от фестивалните дни и мотив да участва в следващото издание на Фестивала.

За нуждите на събитието бе изработено табло „Олимпийски кръгове“ за състезанието „Забавен пентатлон“, както и бе проектиран и изработен метализиран плакет-символ, изобразяващ логото на „Античният Абритус“ в кутия от велур – предназначен за награди на участници и подаръци за официални гости на събитието.

#### ***Мярка 1.4.3 Развитие на алтернативния туризъм***

През 2017 г. са реализирани следните инициативи:

**Исторически фестивал „Античният Абритус“** - утвърждава Община Разград като туристическа дестинация. Създава нейния съвременен ценностен профил със средствата на културния туризъм. Популяризира археологически резерват „Абритус“ и културно-

историческото наследство на региона, като фактори за развитие на дестинацията. И през 2017 г., за втора поредна година АР „Абритус“ е финалист в категория „Туристическа атракция/ обект“ в „Годишни награди в туризма 2017“ на Министерство на туризма на РБългария.

**Панаир на киселото мляко и фестивал на народните традиции и занаяти** - уникално градско събитие, с утвърдена марка в продължение на 16 години. Финалист в категория „Специализиран туризъм“ за „Годишни награди в туризма за 2016 и 2017“ на Министерство на туризма на РБългария.

**Капански фолклорен събор** – събитие с местно и национално значение. Община Разград в качеството си на организатор взе решение за обновяване и разрастване на формата. Стратегическа цел на събитието е утвърждаването на уникалния за страната „Капански събор“ като фолклорна марка на Лудогорието. Основното предназначение на „Капанския събор“ е запазване на автентичното, чисто народно творчество и традиции и представянето им пред по-широка публика от региона и страната, както и пред чуждестранни туристи.

**Традиционен есенен панаир** - обогатен със съвременна концертна програма.

**Европейски дни на наследството** – през 2017 форматът на събитието е разширен и обогатен с участието както на местни, утвърдени творци, така и на млади таланти.

**Европейска нощ на музеите** (18 май 2017 г. ) – нови събития с принос към изучаване, опазване, социализация и популяризиране на историческото, културното и природно наследство, свързани с културния живот и културния туризъм на Разград.

**Нощ на класическата китара** – ново събитие в Културния календар на Община Разград за 2017 г. с участието на „златното“ „Акустик трио 3000“ – Иван Лечев, Цветан Недялков и Веселин Койчев – китари № 1 на България.

**Майски празници на културата** - традиция и богат обновен афиш.

**Национален конкурс за млади пианисти „Димитър Ненов“** – реализира се в съответствие с културната политика на Община Разград за стимулиране и насърчаване творческите заложби и потребностите на деца с изявени таланти. Открива млади талантлив изпънители и създава приятелства между тях.

**Национална изложба „Лудогорие“** – провежда се на всеки 2 години. Близо 400 творби на 170 автори участваха през 2017 г. В изданието бяха открити два нови раздела: "Чуждестранно изкуство" и "Нетрадиционни форми". След активната подготовка форумът бе разширен с международно участие от Букурещ. 165 живописни творби, графики и скулптури от 120 автори бяха журирани. Художници, графици и скулптори от Букурещ, Търговище, Сливен, Бургас, Бяла, Ямбол и Благоевград бяха отличени в седмото издание на Национална изложба „Лудогорие 2017“. Грамоти за участие в Националната изложба получиха петима малки художници от ОУ „Н. Й. Вапцаров“. Експозицията беше обогатена с творбите на децата от „Ново българско училище Нейпървил“ в Чикаго.

**Национален фолклорен фестивал „Капанска китка“** – провежда се ежегодно в началото на лятото. Участие в събитието вземат клубовете и школите, изучаващи български народни хора.

**Национален многожанров фестивал за хора с увреждания "Един ден в Лудогорието"** – събитието се организира от общинската структура на Съюз на инвалидите в България и Община Разград. През 2017 г. се състоя второто издание на фестивала, чиято цел е да даде възможност за творческа изява и пълноценно участие в културния живот на хората в неравностойно положение и да спомогне за преодоляване на социалната изолация чрез изразните средства на изкуството.

**Национален детски фестивал за забавна песен и танц „Звезден път“** – фестивалът цели насърчаване на творческите заложби на деца с изявени дарби, които са доказали своите възможности в областта на изкуството.

#### **Мярка 1.4.4. Разширяване дейността на общинския Туристически информационен център**

През м. февруари 2017 г. Община Разград съвместно с РИМ Разград, взе участие с експозиционен щанд на туристическото изложение ВИА Експо 2017 в София - Експоцентър. Бяха установени контакти за популяризиране на мащабните туристически продукти на Община Разград, осъществени с културни средства – Панаири и Фестивали.

Община Разград е носител на „Диплом за изключителни заслуги в развитието на туризма в България през четири сезона“, удостоена от „Черноморски туристически форум“, организиран от Министерство на туризма, Община Варна и Варненска туристическа камара. Черноморският туристически форум е предназначен за професионалисти в сферата на туризма, а основна тема на форума е: „България-дестинация за четири сезона“. Основен акцент бе поставен върху Археологически резерват „Абритус“ и неговата постоянна археологическа експозиция и Интерактивен музей.

### **ПРИОРИТЕТ 2: УСТОЙЧИВО ИНТЕГРИРАНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ**

Приоритетът включва 4 специфични цели, с реализацията на които се цели обезпечаване на плановата и проектна осигуреност на общината, цялостно интегрирано развитие, доизграждане на техническата инфраструктура, опазване на околната среда за подобряване жизнения стандарт на населението.

#### **Специфична цел 2.1. Подобряване плановата осигуреност и проектно обезпечаване на инвестиционни инициативи**

##### **Мярка 2.1.1. Изготвяне на устройствени планове за територията на общината и за град Разград**

По сключения договор с „Национална агенция за териториално устройство“ ООД, град София, през месец юни 2017 г. е проведено подробно обсъждане на проекта на Общия устройствен план на община Разград между представители на възложителя и проектантите. В края на годината проектът на ОУПО е представен на възложителя за съгласуване с РИОСВ.

##### **Мярка 2.1.2. Изготвяне на инвестиционни проекти и проектопредложения за финансиране чрез оперативните програми, бюджета и други източници**

През 2017 г. е възложено изготвянето на 4 бр. инвестиционни проекти за реконструкция на улични водопроводи и сградни водопроводни отклонения в югозападната част на гр. Разград, за ул. „Странджа“, за доизграждане на участъци от уличното осветление в гр. Разград, за изграждане на 100 м канализация в село Недоклан.

#### **Специфична цел 2.2. Интегрирано развитие на гр. Разград**

##### **Мярка 2.2.1. Благоустрояване и естетизиране на вътрешноквартални пространства и зелена система, изграждане и иновиране на места за игра, спорт и отдих**

През м. януари 2017 г. стартира изпълнението на проект „Паркоустрояване на зелените площи в кв. „Орел“, град Разград“, в рамките който ще бъдат реализирани дейности по паркоустройство, алейна мрежа, кътове за отдих, градинско обзавеждане,

детски площадки, спортни площадки, площадка за фитнес на открито, скейтборд площадка, парково осветление, изграждане, реконструкция и рехабилитация на зелени площи, вътрешноквартално енергоспестяващо осветление и др. на териториите на 27 квартала в жк. Орел (които обхващат около 2/3 от територията на комплекса). Финансирането по проекта е в размер 5 948 844,51 лв. и се осигурява по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020.

Извършено е възстановяване на площадки за игра в ПИ 61710.505.477 гр. Разград и в ПИ 61710.502.596 гр. Разград (Северен градски парк и зад блок „Палма“) на стойност 39 995,40 лева, като средствата са осигурени от Община Разград за капиталови разходи.

### ***Мярка 2.2.2. Изграждане и рехабилитация на многофункционални бази за културни, спортни и други алтернативни занимания и дейности***

През 2017 г. за спортна зала „Абритус“ гр. Разград е изградена пожароизвестителна система, система за гласово оповестяване, вентилационна система за отвеждане на дим и топлина и мълниезащитна инсталация на стойност 124 695,43 лв.

През 2017 г. стартира изпълнението на проект „Ремонт, обновяване на материално-техническата база и мерки за енергийна ефективност в образователните институции на територията на гр. Разград“, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 на обща стойност 9 897 137,19 лв. По проекта ще бъде модернизирана образователната инфраструктура и подобрено качеството на образованието в община Разград чрез извършване на обновяване и реконструкция, реализация на мерки за подобряване на енергийната ефективност и рехабилитация на дворните пространства на 11 обекта на образователната инфраструктура в град Разград, които едновременно с това ще бъдат оборудвани, с което се очаква да се постигнат необходимите стандарти за осъществяване на модерна учебно-възпитателна дейност. Сред обектите, предмет на интервенция по проекта, е изграждането на физкултурен салон към ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“.

### ***Мярка 2.2.3. Рехабилитация и доизграждане на уличната инфраструктура, мостови съоръжения, подлези и паркинги***

През 2017 г. са изградени два нови паркинга с 30 места на територията на Бизнес зона „Перистър“, монтирани са система за контрол на достъпа и регистрация на пътничкопотока и информационен дисплей за течаща информация. Изградена е вътрешна оптична мрежа на територията на бизнес зоната, която покрива близо 70% от общата територия.

За основен ремонт на улици в град Разград през изминалата година са изразходени 778 830,37 лв. от отпуснатите 1 млн.лв. целева субсидия. Общата дължина на ремонтираните улици е 42 702 кв. м., а на паркингите - 5 928 кв. м. За извършения основен ремонт на тротоари на ул. „Св.Климент“, ул. „Бузлуджа“ и др. е изразходен ресурс в размер на 257 843 лв.

За рехабилитацията на паркинга на Общински пазар и на улицата са изразходени 30 123 лв., а за рехабилитация на улици и междублокови пространства в град Разград – 160 679 лв.

През 2017 г. са закупени сфетофарни уредби за 21 480 лв.

За поддръжка на общинската пътна мрежа през зимния период са изразходени средства в размер на 201 673 лв.

#### ***Мярка 2.2.4. Реконструкция и обновяване на здравната, образователната, социалната и културната инфраструктура с мерки за енергийна ефективност***

През 2017 г. стартира изпълнението на проект „Ремонт, обновяване на материално-техническата база и мерки за енергийна ефективност в образователните институции на територията на гр. Разград“ на стойност 9 853 637 лв., по който се предвижда да бъдат изпълнени дейности, насочени към създаването на съвременна образователна среда в 11 обекта – Детски ясли „Звездици“ и „Слънчево детство“, Детски градини „Райна Княгиня“, „Славейче“, „Митко Палаузов“, „Шестте ястребинчета“, „Зорница“, „Приказка“ и „Незабравка“ и ОУ „Н. Й. Вапцаров“ и ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“. Дейностите предвиждат изпълнение на мерки за енергийна ефективност и укрепване, безопасност при експлоатация, хигиена, здраве, достъпна среда, ремонт и благоустрояване на прилежащи дворни пространства, както и доставка на оборудване и обзавеждане.

С оглед извършване на ремонт на сградата и обезпечаване преместването на ППМГ „Акад. Н. Обрешков“ в сградата на СУ „Христо Ботев“ през 2017 г. от Министерство на образованието бяха отпуснати целеви средства в размер на 269 509,00 лв.

По отношение поддръжката на материалната база на здравната, социалната и образователна инфраструктури с разходи от общинския бюджет са обезпечени следните дейности:

- Поставени щори в детска ясла „Слънчево детство“ (1 114 лв.). За нуждите на детска ясла „Звездици“ е закупена помпа за отоплителната инсталация (2 292 лв.)
- Извършено е преустройство в сграда общинска собственост (бивш Дом за медико-социални грижи за деца) за разкриване на нова социална услуга – 22 362 лв.
- Подменена е дограма в сградата на ЦПРЛ – ЦУТНТ – 6 911 лв.
- Подменена е дограма в сградите на Дневен център за деца с увреждания и Домашен социален патронаж – 3 084 лв.

Във връзка с изпълнение на дейности по енергийната ефективност през 2017 г. е извършено обследване за енергийна ефективност на улично осветление в град Разград на стойност 16 830 лв., а за нуждите на кандидатстване с проектни предложения на Община Разград за ремонт и внедряване на енергоефективни мерки в обекти на социалната инфраструктура в града са извършени енергийни и технически обследвания на Дневен център за деца с увреждания, Център за работа с деца на улицата, Център за обществена подкрепа, предстоящото за изграждане Преходно жилище на стойност 18 764,40 лв.

По Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради през изминалата година са усвоени 3 006 096,42 лв., като одобрените средства са в размер на 8 963 321,17 лв. 3 бр. са сградите, въведени в експлоатация, а със стартирали строителни дейности са още 3 бр. Сключените договори между Община Разград, областен управител на Област Разград и Българска банка за развитие са 10 бр.

#### ***Мярка 2.2.5. Реконструкция и доизграждане на мрежите и системите за водоснабдяване, отпадни и повърхностни води***

В рамките на осигурените целеви средства от държавния бюджет в размер на 2 332 223 лв. за водопроводната мрежа в ж.к. „Орел“ гр. Разград през изминалата година бе извършена реконструкция на водопроводи в източната и западна част на комплекса на стойност 1 552 758 лв.

През 2017 г. бе извършено проектиране и е възложено изграждането на 100 м. канализация в с. Недоклан. Изразходените средства до момента са 15 500 лв.

***Мярка 2.2.6. Подобряване на битовите условия, в т.ч. за уязвими групи от населението, чрез доизграждане и развитие на подходяща техническа инфраструктура***

През м. октомври 2017 г. бяха подадени 2 проектни предложения, които към момента на изготвяне на доклада са в процес на оценка. Проектите предвиждат чрез финансиране по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. да бъдат изградени социални жилища за настаняване на малцинствени и социално слаби групи в кв. „Орел“, както и извършване на ремонтни дейности в сграда общинска собственост и изграждане на Център за работа с деца на улицата. Очакваното финансиране е в размер на 2 421 999.99 лв. за социални жилища и 989 999,98 лв. за Центъра.

През м. декември 2017 г. стартира и изпълнението на проект „Насърчаване на социалното приобщаване чрез доизграждане на социалната инфраструктура в община Разград за предоставяне на резидентни и съпътстващи услуги в общността за деца и младежи“ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. По проекта, със средства в размер на 615 000,00 лв., ще се извърши ремонт на функциониращите Център за обществена подкрепа и Дневния център за деца с увреждания, находящ се в бившия дом за медико-социални грижи за деца в ж.к. „Орел“. Ще бъдат разкрити и две нови услуги - Преходно жилище за младежи от 15 до 18-годишна възраст и Наблюдавано жилище за младежи от 18 до 21-годишна възраст. Сградите, в които ще бъдат извършени строително-ремонтни дейности, ще бъдат също така обзаведени и оборудвани, до тях ще бъде осигурена достъпна архитектурна среда.

За поддръжка и ремонт на сгради общинска собственост и съоръжения (в т.ч. общински жилища) през 2017 г. от бюджета на Община Разград са разходени средства в размер на 156 836 лв.

***Мярка 2.2.8. Подобряване на състоянието на съществуващите системи и техническата инфраструктура в централното градско ядро за повишаване сигурността на населението***

През 2017 г. за доизграждане на участъци от улично осветление в град Разград, по бул. „Априлско въстание“, при блок „Трапезица“ и др. е изразходен финансов ресурс в размер на 37 153 лева.

Разходът за улично осветление в град Разград и селата е 251 385 лв.

През изтеклата година е изпълнено доизграждане на система за видеонаблюдение в централната градска част, което обхваща следните територии:

Пл. „Възраждане“ – Войнишки паметник – 3 бр. камери;

Бул. „България“ и пл. „Момина чешма“ – 4 бр. камери;

Кръстовище на ул. „Странджа“ и бул. „Априлско въстание“ – 7 бр. камери;

Надлез над бул. „Априлско въстание“ – 4 бр. камери;

Паркинг и площад пред бар „Сохо“ – 3 бр. камери;

Площадка за скейтборд – южно от Художествената галерия – 1 бр. камера;

Кръстовище на ул. „Дунав“ и ул. „Васил Левски“ (до Централна поща) – 5 бр. камери;

Паркинг на ул. „Кубрат“ (Хърсате) – 4 бр. камери.

Инвестицията в размер на 22 793 лв.

**Специфична цел 2.3. Доизграждане и развитие на техническата инфраструктура за засилване на икономическото и социално-териториално сближаване на територията на общината.**

***Мярка 2.3.1. Реконструкция и рехабилитация на общински пътища, свързващи населените места и уличната мрежа в селата.***

През изминалата година е извършен основен ремонт на път RAZ 1115/III-205, Разград-Йонково/ Ясеновец-Мортагоново /III-205/ на стойност 220 776 лв. (дължина на отсечката 2,7 км.) За основен ремонт на път RAZ 1116/II-49, Манастирско-Разград/-Островче-граница на общини /Разград-Лозница/-Сейдол-Чудомир /II-51/ от км. 0+00 до км. 1+00 са вложени 116 041 лв.

Текущият ремонт на улици в населените места от община Разград е обезпечен с финансов ресурс в размер на 152 389 лв.

***Мярка 2.3.2. Реконструкция и модернизация на републиканската пътна мрежа.***

По данни на АПИ „Областно пътно управление“ – Разград през 2017 г. по републиканската пътна мрежа е извършен основен ремонт на път II-49 „Търговище – Разград – Кубрат - Тутракан“ от км 9+800 до км 11+848 и от км 11+928 до км 30+659 - между границата с ОПУ гр. Търговище и началото на гр. Разград. В община Разград се намира участък с дължина 6,889 км, от км 23+770 до км 30+659. Към момента на доклада е изпълнено фрезование, локален ремонт на отделни участъци, положен е изравнителен пласт и основен пласт от непълтна асфалтова смес, отстранена е храстовидната растителност, направени са по-голяма част от бетоновите отводнителни окопи, заздравени са банкетите. Положена е и временна хоризонтална маркировка. Стойността на извършените дейности е 2 970 000 лв.

За текущи ремонти и поддръжка на републиканската пътна мрежа на територията на община Разград са изразходени средства в размер на 530 202 лв., включващи:

- |                                                            |              |
|------------------------------------------------------------|--------------|
| - Текущ ремонт и поддръжане –                              | 350 341 лв.; |
| - Хоризонтална маркировка на път I-2 Русе-Разград-Шумен-   | 127 860 лв.; |
| - Монтаж на пътни знаци с постоянни и променливи размери – | 15 932 лв.;  |
| - Монтиране на стоманена предпазна ограда -                | 36 069 лв.   |

***Мярка 2.3.4. Подобряване на публичната инфраструктура в селските райони на общината.***

В изпълнение на мярката през 2017 г. са извършени следните дейности:

„Ремонт на спортна площадка в село Топчии – подмяна на изкуствена трева“ на стойност 4 998,63 лв. Средствата са осигурени от общинския бюджет.

Извършено е механизизирано почистване коритото на река „Топчийска“ на стойност 10 000 лв., като дейността е финансирана от общинския бюджет.

За ремонт на сгради на кметствата в селата Гецово, Радинград, Ясеновец, Черковна, Раковски, Балкански, Топчии и Просторно е изразходен финансов ресурс в размер на 17 542 лв.

В село Осенец е монтирана автобусна спирка (3 514 лв.), подменена е дограмата на кметствата в селата Пороище и Просторно (2 551,68 лв.).

**Специфична цел 2.4. Подобряване качеството на живот на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда и опазване на природата.**

***Мярка 2.4.2. Запазване на биоразнообразието чрез поддържане на биоравновесието.***

През 2017 г. към приюта за безстопанствени животни е изградена клетка с капацитет за 100 бр. кучета. По сключения договор с Петстрой ООД за изграждане на кастрационен център е изплатен аванс в размер на 17 296 лв.

Разходът за поддържане на зоокъта в град Разград е на стойност 78 557 лв.

***Мярка 2.4.3. Планиране, управление и поддържане на зелената система.***

През календарната 2017 г. за изграждане на информационен електронен регистър за картотекиране на дълготрайната декоративна растителност са направени разходи от бюджета на Община Разград в размер на 10 000 лв.

Извършено е почистване на коритото на река Бели Лом чрез Общинските предприятия „Паркстрой“ и „Ремонтстрой“ от дървесна и тревна растителност по южния скат на речното легло с обща дължина около 2 км. Дейността е финансирана от издръжките на общинските предприятия.

***Мярка 2.4.4. Подобряване управлението на отпадъците.***

Стартира реализация на проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“. Проектът е на стойност 13 534 453 лв. и в изпълнение на дейностите по него ще бъдат изградени инсталация за предварително третиране с капацитет 30 932 т годишно и компостираща инсталация с капацитет 4 168 т годишно. Двете съоръжения ще обслужват 110 000 жители от общините Разград, Исперих, Кубрат, Завет, Лозница, Самуил и Цар Калоян.

На общинско депо за битови отпадъци са извършени отгледни грижи за втората година от биологичната рекултивация на стойност 13 828 лв. Съгласно условията на договора, сумата ще се изплати на изпълнителя с окончателното плащане по договора за рекултивация на обекта след приключване на отгледните грижи за третата година. Финансирането на обекта се извършва от ПУДООС. От началото на изпълнение на дейностите за рекултивация на обекта разходите възлизат на 1 353 512 лв.

По сключения договор между Община Разград и ПУДООС за съвместно изпълнение на проект „Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхраняване на опасни битови отпадъци“ по Българо-швейцарската програма за сътрудничество не са извършвани разходи. По проекта Възложител на дейностите, свързани с проектиране и строителство, е ПУДООС. През 2017 г. предприятието е извършило предпроектни проучвания и проектиране.

**ПРИОРИТЕТ 3: СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ПЪЛНОЦЕННО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЧОВЕШКИЯ РЕСУРС**

Приоритетът включва мерки, които целят постигането на пет специфични цели, свързани с подобряване достъпа до качествено образование, повишаване образователното ниво и трудовата заетост на населението, осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги, подобряване и надграждане на социалните услуги в общността с цел преодоляване на социалното изключване и изолация, както и създаване на условия за богат културен живот, спорт и свободно време.

### **Специфична цел 3.1. Подобряване достъпа до качествено образование и повишаване образователното ниво на населението.**

Финансирането на функция „Образование“ и през 2017 г. заема най-голям относителен дял от бюджета на Община Разград - 17 672 832 лв. (44,9 %).

#### ***Мярка 3.1.1. Оптимизиране и ефективно използване на образователната инфраструктура.***

Община Разград разполага с достатъчна мрежа от учебни и детски заведения, с необходимия капацитет да се обхванат всички живущи на територията на общината деца в предучилищна и училищна възраст. През 2017 г. на територията на община Разград функционират 22 детски градини, които са на целодневно обучение, като 10 от тях са в гр. Разград; 21 училища, от които 16 са общински. От 16-те общински училища, 11 са основни, като 5 са в гр. Разград и 6 - в други населени места на общината. Средните общински училища са 5: ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, ППМГ „Акад. Н. Обрешков“, Спортно училище, СУ „Христо Ботев“ и ПГССХВТ „Ангел Кънчев“. В община Разград функционират 5 държавни професионални гимназии с обучение по направленията хранително-вкусова промишленост, информационни технологии, икономика, биотехнологии, машиностроене, автотранспорт и строителство, облекло и 1 Помощно училище интернат в с. Осенец, което от 20.07.2017 г. е преобразувано в Център за специална образователна подкрепа.

През учебната 2016/2017 година в училищата на територията на община Разград (общински и държавни) са обхванати 5 913 ученици, от които 4 588 ученици са в 16-те общински училища. Към 01.12.2017 г. по данни от Националната електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО) на територията на общината има 6 124 ученици в дневна, самостоятелна, индивидуална и комбинирана форма на обучение в общинските и държавните училища, от които 4 552 са в общинските училища. Наблюдава се увеличение на общия брой на учениците в сравнение с изминалата учебна година.

През 2017 година е реализиран по-малък прием на първокласници - 453 ученици (към 01.12.2017 г.) в сравнение с 525 ученици през миналата година. Броят на децата в община Разград, подлежащи на записване в първи клас за учебната 2017/2018 година (по данни на ЕСГРАОН), е 518. 65 деца, които се явяват разлика и не са записани в училищата на община Разград /най-вероятно са в чужбина/, но дейностите по създадения с решение на МС Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст ще помогнат за установяване на точното им местоживее.

В детските градини през учебната 2016/2017 година са обхванати 1 675 деца и 17 деца в подготвителна група в училище или общо 777 деца в задължителна предучилищна възраст. Към 01.12.2017 г. в детските градини и училища са обхванати общо 1677 деца в 75 целодневни групи и една полудневна група, като децата в задължителна предучилищна възраст са 787.

Националната програма „Оптимизация на училищната мрежа“ е механизъм, който цели развиване на ефективна и оптимална мрежа от училища чрез оптимизиране на вътрешната им структура.

През 2017 г. всички 16 общински училища и 12 детски градини са участвали в Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“, Модул «Оптимизиране на вътрешната структура на училищата, детските градини, ученическите общежития и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование», чрез която се предоставят допълнителни средства за изплащане на обезщетения на персонала. За обезщетенията на персонала в училищата, детските градини и в ЦПЛР-Ученическо общежитие са изплатени 295 115 лв.

Оптимизацията на училищната мрежа обхваща и извършване на дейности в посока подобряване и модернизиране на материално-техническата база, която е важна предпоставка за осигуряването на добро качество на образованието. През 2017 г. ремонтни дейности са извършени в:

- 7 общински детски градини в селата на обща стойност 5 270 лв. (ремонт на покрив – 4 920 лв., освежаване на занимални и коридори – 350 лв.);
- общински училища (освежени и ремонтирани класни стаи и коридори, санитарни помещения, стълбища, парапети);
- ОУ „Васил Левски“ – изграждане на ново вътрешно пространство по проект на фондация „Америка за България“ на стойност 250 000 лв.;
- ОУ „Отец Паисий“, с. Дянково (подмяна на стара с нова отоплителна инсталация) на стойност 21 000 лв.;
- ПГТС „Хр. Смирненски“, гр. Разград по НП „СЪЗДАВАНЕ НА ДОСТЪПНА АРХИТЕКТУРНА СРЕДА И СИГУРНОСТ В УЧИЛИЩЕ“, Модул „Създаване на достъпна архитектурна среда“ на стойност 31 916 лв. и 6 797лв. по Модул „Сигурност“; 10 000 лв. за подмяна на сервизни врати; 4000 лв. за текущи и извънредни ремонтни дейности;
- ПГХТБТ "Мария Кюри", гр. Разград (подмяна на входна врата) на стойност 1 500 лв.;
- ЦПЛР -Ученическо общежитие (Ремонт на отоплителна инсталация, смяна на котли) на стойност 50 943,69 лв.;
- ЦПЛР – ЦУТНТ - подменени прозорци и основен ремонт на два кабинета на стойност 6 912 лв.

### ***Мярка 3.1.2. Развитие на алтернативни форми на обучение. Образование, обучение и учене през целия живот.***

С цел повишаване мотивацията на учители и директори и обогатяване на техния професионален опит и умения, с помощта на Община Разград през 2017 г. се организираха:

- Обучение с експерти и служители от РУО – Разград, директори, счетоводители, служители в системата на образованието в Община Разград относно прилагане на законодателството в областта на обществените поръчки и промени в ДОС на обща стойност 821,37 лв.;
- Участие в национален образователен форум „Образованието през 2018 г. – приоритети и финансиране“;
- Обучение за финансисты и счетоводители относно амортизации в бюджетните организации;
- Семинар-консултация за финансисты и счетоводители на тема „Практически насоки за начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи от бюджетните организации. Годишно счетоводно приключване за 2017 г. в бюджетните организации“;
- Обучение за финансисты и счетоводители „Подготовка на общински бюджет 2018“;

Община Разград осъществява успешно взаимодействие с фондация „Заедно в час“, която предоставя възможност на училища и професионални гимназии да привлекат млади хора с лидерски качества, които имат предизвикателството чрез учителската професия да мотивират за постигане на високи образователни цели и за реализиране интелектуалния потенциал, дарби и възможности на всеки ученик. По програма „Заедно в час“ работиха 4 млади учители: в ПТГ „Ш. Петъофи“ - 2 и в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец - 2.

За повишаване квалификацията на учителите и тяхното кариерно развитие се организират и други вътрешноучилищни и извънучилищни квалификации на регионално и национално ниво. От 162 педагогически специалисти в детските градини на територията на община Разград 115 са преминали през различни квалификационни форми през годината, проведени по програми от Информационния регистър на МОН – 2, от Висши училища – 21, от специализирани обслужващи звена – 15, от РУО – Разград – 18, от Община Разград – 10, институционална – външна – 14, вътрешно-училищни квалификации – 123. От 518 педагогически специалисти в училищата на територията на община Разград 489 са преминали през различни квалификационни форми през годината, проведени по програми от Информационния регистър на МОН – 44, от Висши училища – 181, от научни организации – 39, от специализирани обслужващи звена – 92, по Оперативни програми – 11, от обучителни институции в чужбина – 12, от РУО – Разград – 91, от община Разград – 40, институционална – външна – 88, вътрешно-училищни квалификации – 362, други – 21.

По национална програма „Квалификация“ за участие на учители по професионална подготовка в област на образование „Техника“ и „Информатика“ и на учители по учебните предмети информатика и информационни технологии от общообразователната подготовка в Националната учителска програма в ЦЕРН – Женева в периода 14 – 22 октомври 2017 г. взе участие преподавател от Профилирана ПМГ "Акад. Никола Обрешков", гр. Разград.

През 2017 г. ОУ "Ив. С. Тургенев" работи по проект на Програма „Еразъм +“ и проект „Нов шанс“ за ограмотяване на възрастни хора, които в по – голямата си част са от ромски произход.

Всички професионални гимназии са регистрирани по програма „Учене през целия живот“ - EPALE с подкрепата на Програма „Еразъм +“ и организират курсове за повишаване на квалификацията и преквалификацията на работещите с цел тяхната по-добра социална реализация и намаляване на безработицата.

### ***Мярка 3.1.3. Образователна среда за активно социално приобщаване.***

През 2017 г. обхватът на децата в предучилищна възраст се запазва традиционно висок. Анализът на предложените от училищата данни за напусналите през учебната 2016-2017 г. ученици показва, че трайно непосещаващи училище са 10 ученици, от които 1 – по социални и семейни причини, 9 – поради отсъствия. Запазва се най-голям дялът на напусналите, поради миграция в чужбина - общо 40 ученици от всички училища на община Разград.

Намаляването броя на необхванатите и отпадащите ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст се осъществява чрез:

- проектно финансиране на училищни и извънкласни дейности за здържане в училище на учениците и етнокултурен диалог. Създаденият в ОУ „В. Левски“, гр. Разград Мултифункционален център „Време за приключения“, финансиран от Фондация „Америка за България“, е пример, че променената училищна среда позволява на

учителите да прилагат по-успешно иновативните подходи в преподаването. Обучението в Мултифункционалния център „Време за приключения“ помага учениците да се научат да решават проблемите творчески, като демонстрират своето разбиране по многообразни начини и с различни средства.

- партньорство на общината и училищните общности с НПО и други институции за местни инициативи с цел реинтегриране на вече отпадналите от училище ученици;
- разработване на механизъм за ежедневно информиране на родителите за отсъствията и закъсненията на децата и учениците;
- осигуряване на безопасна и сигурна среда (охрана и видеонаблюдение в училищата, превенция срещу агресията);
- здравно образование;
- гражданско образование;

За децата, които нямат равен старт (деца, недостатъчно добре владеещи български език, деца с увреждания, деца от социално слаби семейства и др.), се полагат специални грижи, с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес чрез:

- използване възможностите за приобщаващо образование, регламентирани в Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование;
- осигуряване на подкрепяща среда за децата със специални образователни потребности, включваща финансиране участието на учителите в обучителни програми за интегрирано обучение;
- дейности и инициативи за мотивиране на родителите на деца със специални образователни потребности, децата им да посещават масовото училище;
- прилагане на интерактивни методи за формиране на общочовешки ценности у децата, основани на толерантност и доверие;

Чрез прилагане на иновативни подходи педагогическите кадри успяват, макар и трудно, да променят съществуващия модел и начин на мислене сред ромското общество. Иновативните методи допринасят за засилване мотивацията за включване на деца и родители от етническите малцинства в училищния живот, да общуват повече на български език и да повишат своята грамотност. Групите по интереси, които се създават в училищата, допълнителните занимания с тези ученици спомагат за формирането на социални и граждански компетентности и по-лесното приобщаване и задържане на тези деца. Такъв е проектът BG05M20P001-2.004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (Твоят час)“. В рамките на проект „Твоят час“ в 5. а клас в ОУ „В. Левски“, гр. Разград е създаден клуб „Къща на щастието“. В него деца от три етноса се учат да общуват, да опознават традициите на своите общности и да се себеизразяват.

Проект „Готови за училище“ е с бенефициент СНЦ „Асоциация Интегро“ гр. Разград и се финансира от Фондация „Тръст за социална алтернатива“. Проектът включва 1 целева група от 25 деца на възраст от 3 до 6 години от ДГ № 2 „Пролет“, с. Раковски, повечето от които (70%) са от ромски произход. По проекта се поемат изцяло таксите за детска градина на включените в проекта деца, като за това е необходимо те да нямат безпричинни отсъствия. Осигурена е интернет връзка в ДГ № 2 „Пролет“, безплатни помагала и материали за децата на възраст 3-4 години /които не са в подготвителна група/. Ежемесечно се провеждат съвместни инициативи като: родителски срещи, открити моменти, различни по тематика събеседвания и обучения. Детска градина №2 „Дора

Габе“ с. Ясеновец също участва в проекта с 2 целеви групи от общо 25 деца, които живеят в с. Ясеновец, посещават различни групи в детската градина. Повечето от децата (95%) са от ромски произход.

В проект „Подкрепа на ромски ученици за успешно завършване на средно образование“, финансиран от Ромски образователен фонд и Министерство на образованието и науката и с бенефициент Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, от ПГССХВТ „Ангел Кънчев“ град Разград участват 2 ученици и 1 учител, а от ПГХТБТ „М. Кюри“, гр. Разград участват 2 ученици.

Освен иновациите и допълнителните занимания се работи и в посока към:

- Привличане на родителската общност в процеса на образователна, социална и трудова реализация на децата и учениците, включването им в съвместни училищни инициативи, открити уроци и др., за да станат съпричастни към обучението и възпитанието на техните деца виждайки постигнатите резултати, да променят своето отношение към училището като институция.
- Подобряване на физическата средата, в която протича процеса на интеграция /интерактивни класни стаи в някои училища, съвремененно оборудване, създаване на позитивен климат в училището или детската градина за привличане на децата/;
- Интеграционни дейности за деца и младежи, чрез организиране на съвместни инициативи, инициативи за изграждане на култура на толерантност и уважение към младежите в риск; подпомагане ученици от малцинствата;
- Съхранение и развитие на културната идентичност на децата чрез организирани прояви в интеграционна среда /клуб „Фолклор на етносите в България – ромски фолклор“ в ОУ „Ел. Пелин“, с. Стражец/.
- изграждане на подходяща архитектурна среда за достъп на децата с увреждания до училищата и ДГ;
- закупуване на учебници и учебни помагала в училищните библиотеки, за ученици след 8-ми клас, които нямат финансови възможности да ги закупят;
- популяризиране на добрите практики за интегриране на децата със специални образователни потребности;
- подкрепа на инициативи за социализация на децата, за които българският език не е майчин;
- подкрепа на извънкласните дейности за осмисляне на свободното време на децата и учениците чрез насочването им към дейности за развитие на индивидуалните им способности и интереси.

В програмите за подкрепа на личностното развитие на всички училища в община Разград са разработени мерки за пълноценното включване на ученици със СОП и хронични заболявания в училищната среда. В образователните институции са осигурени условия учениците да получават консултации по всички учебни предмети, включително и учениците в самостоятелна форма. В две общински училища - ОУ „Н. Икономов“, гр. Разград и ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград се оказва допълнителна подкрепа на деца с увреждания по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“. През уч. 2016/2017 г. по проекта са обхванати общо 29 ученици със СОП на ресурсно подпомагане: 13 ученици в ОУ „Ив. С. Тургенев“ и 16 ученици в ОУ „Никола Икономов“.

- Работата с деца от различни етноси налага учителите да усвояват знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда. Девет педагогически специалисти от ОУ

„В. Левски“, гр. Разград участваха в обучение на ЦОИДУЕМ при МОН по проект „Професионални компетентности на учителя за работа в интеркултурна среда.“

През 2017 г. по национални програми са финансирани училища и детски градини, както следва:

- Национална програма "Ученически олимпиади и състезания" модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади“: ППМГ "Акад. Никола Обрешков", ОУ "Васил Левски", ОУ "Отец Паисий", гр. Разград, СУ "Христо Ботев", ПГПЧЕ "Екзарх Йосиф" – обща стойност 10 400 лв.

- Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Подобряване на условията за експериментална работа по природни науки“: всички основни училища, ППМГ "Акад. Никола Обрешков", ПГПЧЕ "Екзарх Йосиф", Спортно училище – на обща стойност 18 420 лв., както и Професионална гимназия по икономика "Робер Шуман" и Национална професионална техническа гимназия "Шандор Петьофи" – на обща стойност 2 260 лв.,

- Национална програма „Училището – територия на учениците“, модул „Подкрепа на целодневното обучение на учениците“ в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец - закупено обзавеждане, учебни и канцеларски материали за подготвителната група на стойност 6991 лв.

- Национална програма "Без свободен час": ОУ "Никола Икономов", ОУ "Н. Й. Вапцаров", ОУ "Отец Паисий", гр. Разград, СУ "Христо Ботев", ПГПЧЕ "Екзарх Йосиф" – на обща стойност 6 969 лв, ПГХТБТ "М. Кюри" – 847 лв.

- Национална програма "Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище"

- Модул "Създаване на достъпна архитектурна среда": Професионална гимназия по транспорт и строителство "Христо Смирненски" - 19 976 лв. за проектиране и изграждане на покрити рампи, 11 940 лв. за II -та дейност: ремонт на прилежаща инфраструктура или 31 916 обща стойност за изпълнение на дейностите;

- Модул „Сигурност в училище“: ПГХТБ "Мария Кюри" - 13 969 лв., ПГ по облекло "Станка Спасо-Еленина" - 14 287 лв., ПГТС "Хр. Смирненски" - 6 797лв., Помощно училище интернат "Хр. Ботев", с. Осенец - 12 678 лв.

Добри възможности за пълноценно осмисляне на свободното време на младежите предлагат извънкласните и извънучилищните дейности. За развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците от община Разград в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта се предлагат извънкласни дейности в четири центъра за подкрепа за личностно развитие: ЦПЛР-Център за работа с деца, ЦПЛР-Център за ученическо, техническо и научно творчество, ЦПЛР-Ученическа спортна школа и ЦПЛР-Междучилищен център по трудово-политехническо обучение /МУЦ по ТПО/. През ваканциите в ЦПЛР се изготвят и реализират ваканционни програми с алтернативни занимания за свободното време на децата и учениците.

В Центъра за подкрепа за личностното развитие Ученическа спортна школа „Руси Бухтев“ са обхванати 561 ученици за уч. 2016/2017 г., разпределени в 55 постоянни и временни групи.

През уч. 2016/2017 г. в ЦПЛР - ЦРД са обхванати 666 деца и ученици в 55 постоянни групи и 110 деца и ученици в 7 временни групи.

В ЦПЛР - ЦУТНТ през уч. 2016/2017 г. са формирани 31 постоянни групи с обхват 425 ученици, 5 ваканционни групи с обхват 86 деца и ученици.

Към 01.12.2017 г. в центровете за подкрепа за личностно развитие са обхванати 1829 деца и ученици в общо 173 групи – 141 постоянни групи и 32 временни групи.

Ангажиране с полезни занимания през периода на лятната ваканция предлага инициативата „Еко лято“ на Община Разград и ЦУТНТ, гр. Разград, утвърдена като успешна и традиционна за нашия град. През лятото на 2017 г. са сформирани 6 временни ваканционни групи. В групите са се включили 120 деца и ученици, като за парични награди и материали са изразходени 5000 лева. Около 200 са участниците в Академията по безопасност, организирана от ОД на МВР в партньорство със ЦУТНТ и БЧК и реализирана в рамките на „Еко лято“.

От началото на 2016/2017 учебна година МОН стартира процедурата "Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (проект «Твоят час»)). Участието на училищата от община Разград в него създаде възможности за нови форми и методи за работа извън училище. Проектите по процедурата „Твоят час“ са насочени към индивидуалните потребности на учениците, развитието на заложбите и способностите им в избрани от тях области, както и за повишаване на успеваемостта и задържането им в образователната система. През учебната 2017/2018 година по проект „Твоят час“ по ОП „НОИР“ участват 18 училища. Сформирани са 83 групи със 713 ученици, реализиращи дейности за преодоляване на обучителни трудности и 170 групи с 2 377 ученици за занимания по интереси.

С цел осигуряване на равен достъп до образователни услуги за учениците от населените места на общината, в които няма училища, през 2017 г. е осигурен безплатен транспорт за 799 души. Обезпечени с безплатни познавателни книжки, учебници и учебни помагала са децата в подготвителните групи в детските градини и на учениците от I до VII клас в общинските училища. Познавателните книжки и помагалата за децата в подготвителните групи в детските градини, които не са на делегиран бюджет за 2017 г. са на стойност 3 125 лв., а за задължителната документация са платени 167 лв. През 2017 г. отдел „Образование“ в Община Разград отново партнира с Федерацията на жените в гр. Разград за предоставяне на 28 еднократни стипендии на абитуриенти от социално слаби семейства /сираци и полусираци/. През 2017 г. Община Разград осигури организационните предпоставки и условия за детското и ученическо хранене и за здравното обслужване на децата и учениците. С цел подобряване на качеството и разнообразието на храната, общински детски градини и училища участват в проектите на Държавен фонд „Земеделие“ - „Училищен плод“ и програма „Училищно мляко“.

Единствен за област Разград, в град Разград осъществява дейността си Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Разград (РЦПППО), който осъществява дейности, свързани с организационно и/или методическо подпомагане, квалификацията на педагогическите специалисти и с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. През 2017 г. РЦПППО – Разград оказва допълнителна подкрепа за личностно развитие на 64 деца и ученици със специални образователни потребности.

През 2017 година Община Разград продължава създамата се добра традиция за стимулиране постиженията на най-добрите и изявени на национални и международни състезания и конкурси ученици от общината. През 2017 г. наградата „Отличник на випуск“ бе връчена на 28 абитуриенти с отличен успех през целия курс на обучение. За първи път през 2015 г. Общински съвет - Разград учреди награда „Студент на годината“ за отличен успех с цел стимулиране на студентите в нашия град, която се връчи на студента, отговарящ на необходимите изисквания, и през 2017 година. През 2017 г. 145

абитуриенти от гр. Разград, постигнали успех над 5,50 получиха награди за постигнати отлични резултати в областта на образованието.

С Постановление № 46 от 08.03.2017 г. на МС бе приета Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни и общински училища през 2017 година. Тя предвижда насърчаване на творческите, научните и спортните заложби и потребности на децата с изявени дарби, заели призови класирания в национални и международни олимпиади и състезания. През изминалата 2017 г. от община Разград 5 деца са получили едногодишна стипендия по Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни и общински училища на Министерски съвет в размер на 135 лева месечно на обща стойност 8 100,00 лв.

На основание на горецитираната Програма, Общински съвет - Разград прие Мерки за насърчаване на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби на Община Разград за 2017 г. с общ бюджет 10 000 лв. 56 деца с постижения в областта на науката, изкуствата и спорта са получили еднократен финансов стимул, съобразно мястото на класиране.

***Мярка 3.1.4. Подобряване на образователната материална база. Внедряване на съвременни ИК технологии и оборудване в образователния процес.***

По Национална програма "Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование" е получено финансиране за общинските училища и детски градини на обща стойност 34 843 лв. По програмата, по първия ѝ компонент се осигурява интернет свързаност на училищата от общината на стойност 4 270 лв. По компонент 2, за абонамент, съдържание или платформа - СУ "Христо Ботев", ОУ "Отец Паисий", гр. Разград, ОУ "Никола Йонков Вапцаров", ОУ "Васил Левски", ОУ "Елин Пелин", с. Стражец, Профилирана природоматематическа гимназия "Академик Никола Обрешков" са с финансиране на обща стойност 10 681 лв., Професионална гимназия по облекло "Станка Николица Спасо-Еленина" с 1 350 лв. и Професионална гимназия по икономика "Робер Шуман" с 2 000 лв. По компонент 3, за закупуване на оборудване - ДГ № 2 "Лудогорче", ДГ № 4 "Митко Палаузов", ДГ № 6 "Шестте ястребинчета", гр. Разград, ДГ №11 "Детелина", ДГ № 12 "Зорница", ДГ № 14 "Славейче" са финансирани с 16 392 лв. По компонент 4: Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий", с. Ясеновец е финансирано с 3 500 лв.

По програмата в две детски градини – ДГ „Дора Габе“, с. Ясеновец и ДГ „Осми март“, с. Дянково през периода януари – февруари 2017 г. са разпределени два комплекта мултимедийни прожектори и интерактивни дъски на стойност 3 796,80 лв. комплекта.

По Национална програма „Развитие на системата на предучилищното образование“ с проекти за преодоляване на обучителни трудности по български език и математика в ДГ № 8 „Райна Княгиня“, ДГ № 2 „Лудогорче“, ДГ № 6 „Шестте ястребинчета“ в гр. Разград, ДГ „Гълъбче“, с. Топчии, ДГ № 2 „Пролет“, с. Раковски, ДГ „Пролет“, с. Стражец, ДГ „Радост“, с. Мортагоново и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец е получен финансов ресурс в размер на 16 128 лв.

***Мярка 3.1.5. Изграждане на партньорски връзки между средните и висшите училища с бизнеса и работодателите.***

Основните тенденции в развитието на професионалните гимназии в град Разград са свързани с насърчаване сътрудничеството между бизнес и образование, развитие на публично-частното партньорство, модернизирание на образователната система и

подготвяне на по-мотивирани, компетентни и информирани специалисти. В тази връзка в държавния план-прием в общинските гимназии се залагат за разкриване специалности, които да бъдат адекватни на общественно-икономическите критерии и потребности на общината. Съвместно с РУО – Разград, Областна администрация и браншовите организации на територията на общината и областта се формират ежегодно политиките, подготовката на кадри за бизнеса.

С реализирането на професионални паралелки – първа степен ПКС към професионалните гимназии - ПГССХВТ „Ангел Кънчев” – Разград и ПГО „Станка Николица Спасо Еленина” – Разград, за ученици със СОП професионалната паралелка към ПУИ «Христо Ботев» - с. Осенец, РУО – Разград и Община Разград се стремят към създаване на подкрепяща среда и нарастване на предложените грижи за учениците с увреждания /СОП/, и по-специално за придобиване на професионална квалификация и умения за социална адаптация.

Проект „Система за кариерно ориентиране в училищното образование” BG05M2OP001-2.001 се изпълнява от МОН за периода 2016-2017 г., с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” и приключи на 31.12.2017 г. Със заповед на кмета на Община Разград е осигурена устойчивост на дейностите по приключилия проект и е поет ангажимент за съдействие и подкрепа за професионално ориентиране на заявителите желание за това други общини от област Разград. Във всички училища на територията на град Разград и в ОУ „Отец Паисий”, с. Дянково са осъществени обучения по основните раздели на Програмата за кариерно ориентиране - осъзнаване на възможностите, самоосъзнаване, учене за вземане на решение и учене за осъществяване на преход.

За кариерното развитие на учениците, съвместно с РУО - Разград е организиран и проведен форум "Панорама на средното образование".

### **Специфична цел 3.2: Нарастване делът на заетостта, свързан с целенасочено използване на знанията и уменията.**

#### ***Мярка 3.2.1. Повишаване на трудовата заетост чрез усвояване на нови професионални умения от работната сила.***

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ гр. Разград към 31.12.2017 г. включените в обучение лица са 184, като в последваща заетост са продължили 81 лица. За целта е изразходен финансов ресурс в размер на 93 645 лв. Обученията са проведени от „Българо-германски център за професионално обучение” в изпълнение на дейностите му по двугодишния план на обучения, имащ за цел повишаване пригодността за заетост на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда (2 лица - 19 644 лв.), по проекти „Шанс за работа-2016“ и „Квалифицирани кадри за бизнеса“ (проведени професионални обучения и подготвени кадри - общо 182 лица).

По насърчителните мерки по Закона за насърчаване на заетостта са включени 24 лица, като за тях са реализирани 84 624 лв.

По проекти, програми и мерки за заетост, финансирани от държавния бюджет с ресурс от 673 882 лв. са включени лица, както следва:

- Програма „Старт на кариерата” - 17 лица;
- Национална програма „Асистенти на хора с увреждания” – 25 лица;
- Национална програма за заетост и образование на хора с трайни увреждания - 3 лица;

- Национална програма „Активиране на неактивни лица“ – 3 лица;
- Национална програма „Помощ за пенсиониране“ – 14 лица;
- Национална програма „Мелпомена“ – 4 лица;
- Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица – 11 лица;
- Регионални програми за заетост – 24 лица.

Инвестираният финансов ресурс за 2017 г. в община Разград по проекти и програми по групи е както следва:

- Стаж за млади хора и адаптиране в работната среда (в т.ч. по ОП „РЧР“) – 114 690 лв.
- Реализация на проекти за квалификация, финансирани по ОП „РЧР“ – 136 376 лв.
- Субсидирана и защитена заетост за лица от рискови групи – 222 698 лв.

По отношение на Общинска администрация Разград участието в горепосочените програми за заетост и обучения и насърчителни мерки за заетост през изминалата година е 61 лица, в това число:

- Регионална програма за заетост – 10 лица на длъжност „Общ работник“ за срок 6 месеца;
- Програма „Старт на кариерата“ – 2 лица с висше образование на длъжност „Младши експерт“ за срок от 9 месеца;
- Програма „Шанс за работа“ – 2 лица на длъжност „Помощник-възпитател“ за срок от 3 месеца;
- Програма „Активиране на неактивни лица“ – 1 лице с висше образование на длъжност „Младежки медиатор“;
- Програма „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“ – 3 лица на длъжност „Общ работник“ до м. ноември 2017 г.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси“, Проект „Обучение и заетост за младите хора“ – ОП „Разградлес“ - 1 лице на длъжност „Работник поддръжка на пътища“ за срок 1 месец;
- ОП „Развитие на човешките ресурси“, Проект „Обучение и заетост за младите хора“ - 25 лица на длъжност „Работник озеленяване“ за срок 6 месеца с обучение от четирима наставници.

### **Специфична цел 3.3. Подобряване на качеството и осигуряване на равен достъп до здравни услуги на населението.**

#### ***Мярка 3.3.1. Повишаване на информираността на населението за ранна превенция на заболяванията.***

През 2017 г., в изпълнение на Националната програма за профилактика и промоция на социално значими заболявания, на принципа на публично-частното партньорство с неправителствените организации, Община Разград участва в реализирането на Програма за превенция на женското здраве, като се организираха профилактични прегледи за:

- Рак на млечната жлеза;

- Рак на шийката на матката;
- Ехографско изследване на коремни органи;
- Ехографско изследване за щитовидна жлеза;

Съвместно с представителната организация на Българска асоциация „Диабет“ в гр. Разград за гражданите на община Разград се организираха изследвания на кръвна захар и финансовият ресурс (500 лв.) за закупуване на тест-ленти и глюкомери бе осигурен от общинския бюджет.

Във връзка с изпълнението на Националната програма за профилактика и лечение на оралните заболявания през 2017 г., медицинските специалисти от училищно и детско здравеопазване проведеха разяснителни кампании за необходимостта и ползата от поставяне на силанти на постоянните молари на децата от 6 до 9 годишна възраст.

За ограничаване разпространението на заразните заболявания в учебните и детски заведения медицинските специалисти провеждат разяснителни кампании, презентации, беседи и дискусии с ученици, деца, родители, като ги запознават с рисковите фактори, начините на разпространяване и профилактичните мерки за предпазване от заразяване с инфекциозните, вирусните и социално-значимите заболявания - хипертонична болест, наднормено тегло и затлъстяване, сърдечно-съдови заболявания, психични заболявания, и др.

Съвместно с РЗИ, Община Разград участва в организирането на кампании за безплатно изследване за СПИН/ХИВ на младежи и девойки от 11 и 12 класове в общинските училища, представянето на презентации за рисковете от заразяване, прогноза и лечение на заболяването.

В изпълнение на дейностите от Общинската програма за закрила на детето, се организираха и проведеха профилактични прегледи за превенция на гръбначните изкривявания при учениците от 6 класове на общинските училища и скрининг за очни заболявания при децата от предучилищна възраст. Прегледани са общо 362 деца за гръбначни изкривявания и 472 деца за очни заболявания. Изразходеният финансов ресурс е в размер на 5 112 лв. и е осигурен от общинския бюджет.

За осигуряване на равен достъп до здравни услуги на бременни жени, към МБАЛ - Разград действа Център за майчино и детско здраве, в който се обслужват здравно неосигурени бременни жени с рискова бременност и се консултират младите майки за правилно отглеждане на своите деца. През 2017 г. са консултирани 12 здравно-неосигурени жени.

На хората с нисък социален статус и здравно-неосигурените лица Община Разград отпуска еднократна помощ за лечение в размер до 500 лева от бюджета на общината. През 2017 г. са подпомогнати 51 лица на обща стойност 14 076 лв.

За финансово подпомагане на двойки, семейства и лица с репродуктивни проблеми са изразходени бюджетни средства на обща стойност 24 708,97 лв. за 12 двойки.

През 2017 г. на лицата с 50 % и над 50% трайно загубена работоспособност са издадени 275 карти, от които 11 са за деца с трайни увреждания.

### ***Мярка 3.3.2. Подобряване на достъпа на населението до здравни услуги***

За подобряване на достъпа на населението до здравни услуги в с. Киченица, община Разград, под наем бе предоставена част от имот частна-общинска собственост за лекарска практика на преференциални цени. Същата не беше заета през последните 5 години.

Функционирането на двете детски ясли (общо 145 деца), яслените групи в детските градини (56 деца) и млечните кухни са обезпечени през календарната 2017 г. с финансов ресурс в размер на 733 889 лв. За здравни кабинети в училищата и детските градини средствата са в размер на 348 711 лв.

**Специфична цел 3.4. Подобряване качеството на социални услуги и развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолацията.**

***Мярка 3.4.1. Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи.***

През 2017 г. продължава реализирането на Проект BG05M9OP001-2.004-0061-C01 „Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 на обща стойност 588 567 лв. Проектът е насочен към създаване на мрежа от устойчиви интегрирани услуги за ранно детско развитие в Община Разград за превенция на социалното изключване и намаляване бедността сред децата и техните семейства. От стартиране на дейностите по предоставяне на социални услуги (04.10.2016 г.) до края на календарната 2017 г. са подадени 607 заявления. Сключени са 550 договора с потребители на Център за предоставяне на услуги, от които 471 деца и 79 семейства.

Дейностите, които се извършват за постигане на целите на проекта са:

- Ранна интервенция на уврежданията - потребителите за изминалата година са 67 деца, които са използвали следните специализирани услуги: рехабилитатор – 14 деца; логопед – 74 деца; психолог – 28 деца и педиатър – 202 прегледа.
- Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания – услугата се ползва от 32 деца, предоставяна е от специален педагог.
- Предоставяне на психологическа подкрепа и консултация на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителските умения, семейно консултиране и подкрепа, индивидуална и групова работа с деца и родители, включително и с деца и родители, които не са от уязвими групи с цел посещаване на детска градина – услугата ползват 145 потребители, от които 79 семейства и 66 деца (гинеколог – 55 прегледа; психолог – 24 потребители и юрист – 6 семейства).
- Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията – услугата ползват 869 деца (педиатър – 545 прегледани деца; стоматолог – 324 прегледани деца).
- Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на деца за ранен старт в училище – услугата е предоставяна през месеците юли и август 2017 г.

Изброените по-горе услуги се предоставят както в гр. Разград, така и селата: с. Осенец, с. Дряновец, с. Киченица, с. Топчий, с. Дянково и с. Мортагоново.

За предоставянето на качествени и ефективни социални услуги е работено в насока развитие капацитета на служителите, работещи в услугите, като за 2017 г. 47 служители са преминали различни видове обучения. От клиничен психолог са проведени 8 индивидуални супервизии и групова супервизия на две групи от по 12 служители.

***Мярка 3.4.2. Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа на уязвимите групи и общности.***

През 2017 г. продължава предоставянето на дейностите по проект № BG05M9OP001-2.002-0210-C001 „Създаване на център към Домашен социален патронаж гр. Разград за почасово предоставяне на услуги за социално включване“, финансиран по ОП „РЧР“ 2014-2020 г., на стойност 498 556 лева. Центърът е обособен в сградата на Домашен социален патронаж гр. Разград, (гр. Разград, ул. „11-ти август“ № 18). В него се предоставят социалните услуги „Домашен помощник“ и „Личен асистент“, които са насочени към удовлетворяване на ежедневните потребности, организиране на свободното време, поддържане на лични контакти и развиване на социални умения. За 2017 г. услугата „Личен асистент“ се предоставя от 40 лица, назначени на срочни трудови договори на 4-ри часов работен ден. Общо до 31.12.2017 г. ползвали услугата са 54 лица, от които 14 деца. За подпомагане и разширяване възможностите на потребителите за социално включване и за водене на самостоятелен живот, по проекта се предоставят здравни грижи, кинезитерапевтична помощ, психологична помощ, консултиране и подкрепа.

През 2017 г. продължава предоставянето на услугата „Обществена трапезария“, която се финансира от фонд „Социална закрила“ към МТСП (бюджет 34 070 лв.). Услугата се предоставя на 50 потребители и има за цел постигане на по – пълно социално включване, социална интеграция и ресоциализация на ползвателите ѝ. Продължава и изпълнението на проект "Осигуряване на топъл обяд в община Разград", финансиран по Оперативна програма за храни и/или материално осигуряване, Операция тип 3: "Осигуряване на топъл обяд", по който се предоставя топъл обяд на 50 потребители и се извършва индивидуално консултиране относно възможностите за ползване на други социални услуги, консултиране относно здравословно и балансирано хранене и др. През изминалата година бюджетът на проекта е увеличен и е в размер на 121 610,50 лв., а срокът за изпълнението е удължен до 31.12.2019 г.

Със средства в размер на 577 707 лв. за 2017 г. е финансирана дейността на Домашен социален патронаж в гр. Разград, осигуряващ социални услуги на самотно живеещи стари хора с увреждания със затруднения в самообслужването, нуждаещи се от грижа в семейна среда и самотно живеещи стари хора без достъп до различни видове услуги. Доставка на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и медицинска грижа и др. са предоставени на 568 потребители през 2017 г.

Преминалите случаи през Център за социална рехабилитация и интеграция „Емилиян“ през 2017 г. са 76. Центърът е провел 955 консултации, от които 65 външни. Дейността му е финансирана с финансов ресурс в размер на 116 736 лв.

Финансирането на социалните услуги за лица с психични разстройства и умствена изостаналост от Комплекса за социални услуги за възрастни хора с увреждания в с. Просторно за 2017 г. е следното:

- Защитено жилище за възрастни хора с умствена изостаналост (капацитет 6 места) – 50 000 лв.
- Защитено жилище за възрастни хора с психични разстройства (капацитет 10 места) – 71 491 лв.
- Център за настаняване от семеен тип за възрастни с психични разстройства – (капацитет 14 места) – 122 956 лв.
- Център за социална рехабилитация и интеграция (капацитет 25 места) – 444 565 лв.

За цялостно обслужване на възрастните през деня, предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните здравни, образователни и рехабилитационни потребности Дневен център за възрастни хора с увреждания „Подай ръка“ е финансиран през 2017 г. със средства в размер на 155 350 лв.

Дом за възрастни хора с деменция гр. Разград, предоставящ услуги по задоволяване на ежедневни, здравни, образователни, рехабилитационни потребности на потребителите е финансиран със средства в размер на 506 392 лв.

Услугите, предоставяни от Дом за стари хора гр. Разград на 122 лица са финансирани със средства в размер на 525 864 лв.

***Мярка 3.4.3. Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа за деца и младежи.***

В резултат на извършени промени през 2017 г. срокът за реализацията на проект BG05M9OP001-2.003-0001-C01 „Приеми ме 2015“, по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015“ се удължи до 28.02.2021 г., а продължителността на предоставяне на социалната услуга „приемна грижа“ до 31.12.2020 г. Цялостният обхват по предоставянето на социалната услуга „приемна грижа“ се осъществява от общината-областен град, чрез сформирани Областен екип по приемна грижа (ОЕПГ) – Разград. По проекта към края на годината (31.12.2017 г.) утвърдените приемните семейства в област Разград са 85, като в 66 от тях са настанени 77 деца. На територията на община Разград към 31.12.2017 г. има 30 деца в 30 приемни семейства.

Предоставянето на резидентни услуги в среда, близка до семейната с цел пълноценно израстване и развитие на децата и младежите от Комплекса от центрове за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания гр. Разград, (включващ Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания № 1, находящ се на ул. „Добровска“ № 53, Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания № 2, находящ се на ул. „Добровска“ № 53, Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания № 3, находящ се на ул. „Петра“ № 14 е финансирано с ресурс в размер 265 048 лв.

За функционирането на Комплекс от центрове за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания гр. Разград, включващ Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания № 1, находящ се в ж.к. „Орел“ № 31, Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания № 2, находящ се в ж.к. „Орел“ № 31а предоставящ резидентни услуги на деца до 18-годишна възраст, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното им семейство и на лица от 18 до 29-годишна възраст, за които не е възможно да водят самостоятелен начин на живот, е изразходен ресурс в размер на 301 175 лв.

За услугите, предоставяни от Дневен център за деца с увреждания - консултиране, дневна грижа, корекционно-възпитателна работа, рехабилитация, социализация, психологическо консултиране, арт-терапия и др. е изразходен финансов ресурс на стойност 197 140 лв.

Със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане през 2017 г. е разкрит Център за работа с деца на улицата, с капацитет 15 места, считано от 01.09.2017 г. Центърът се помещава в част от първи етаж от сградата на закрития Дом за

медико-социални грижи за деца в ж.к. „Орел“ в гр. Разград. ЦРДУ предоставя комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата, чрез индивидуална работа с детето и неговото семейство, семейно консултиране и подкрепа, медицински и санитарно-хигиенни услуги, огранчаване на децата, обучение в родителски умения.

Основни направления и дейности на ЦРДУ:

- Осигуряване на безопасна и защитена среда за стимулиране на личностното, физическото и душевно развитие на всяко дете;
- Предоставяне на мобилна работа (социална работа на терен) за идентифициране, локализиране децата на улицата;
- Социална работа за възстановяване и укрепване на взаимоотношенията и връзката между децата и техните семейства;
- Задоволяване на основните потребности на детето и създаване на условия за неговото нормално развитие, съобразно възрастта и интересите му;
- Осигуряване на базови потребности на детето на улицата – хранене, облекло, санитарно-хигиенни материали;
- Предотвратяване на социалната изолация на децата от улицата;
- Психологическа подкрепа на децата и семействата им;
- Превенция на противообществените и криминални прояви на децата на улицата;
- Защита на децата на улицата от всякакви форми на експлоатация на труд и насилие, включително и трафик;
- Информирание на децата и техните семейства за правата им, за предстоящите процедури, техния смисъл, последици, за възможностите за подкрепа;
- Подготовка и осъществяване на интегриране на детето в семейна и/или близка до семейната среда.

Изразходеният финансов ресурс за ЦРДУ е 24 051 лв.

### **Специфична цел 3.5. Съхраняване на културна идентичност и създаване на условия за богат културен живот, спорт и свободно време.**

***Мярка 3.5.1. Подпомагане и развитие на местните културни институти в полза на всички представители на местната общност.***

Реализираните през 2017 г. дейности в подкрепа на местните културни институти са както следва:

Във връзка с авторски спектакъл „Сатурналии“ на Театрално-танцова формация „Пулс“ и Младежка танцова формация при Капански ансамбъл Разград, специално създаден за Програмата на Фестивал „Античният Абритус 2017“, са изработени костюми и аксесоари за танцьорите на стойност 444 лв.

Проектиран и изработен е метализиран плакет-символ, изобразяващ логото на „Античният Абритус“ в кутия от велур – награда за участници и подарък за официални гости на събитието на стойност 1 687,20 лв.

За строежа на императорска трибуна до Арена за гладиаторски битки и за изработване табло с олимпийски кръгове за спортното състезание „Забавен пентатлон“, част от Програмата на Фестивал „Античният Абритус 2017“, са изразходвани средства на стойност 1 320 лв.

За награди в състезанието „Забавен пентатлон“, част от Програмата на Фестивал „Античният Абритус 2017“, са изразходвани средства на стойност 287 лв.

За участието на младежка реенакторска група „Римски легион“ от клуб „Гладиатор“ са изразходвани средства на стойност 500 лв.

Проектиран и изработен изящен сувенир-символ на Панаира на млякото и фестивал на народните традиции и художествени занаяти (авторска дървопластика) – 3 000 лв.

Младежка театрална формация „Импулс“ – за подпомагане дейността и участията на формацията в конкурси и фестивали са инвестирани средства в размер на 500 лв.

Читалищната мрежа в община Разград обхваща 25 читалища. 4 от тях са разположени в град Разград - НЧ „Развитие 1869“, НЧ „Напредък 1901“, НЧ „Бузлуджа 2010“ и НЧ „Делиорман 2014“ и 21 - в малките населени места на общината. 22 читалища са с действаща библиотека и са вписани в Регистъра на обществените библиотеки. Общият библиотечен фонд наброява 191 827 тома литература. Библиотечните фондове на 17 читалища са обновени с 7 493 нови информационни източници, в т.ч. 326 тома закупена нова литература на обща стойност 2 473 лв. и 7 161 тома дарени книги. 30 тома е отчислената литература за 2017 г.

Дейността на читалищата в община Разград е свързана със съхраняване на традициите и обичаите на местното население. Читалищните настоятелства постигат това чрез създаването на различни по обхват и характер художествени формации, които през 2017 г. са 48 на брой. Фолклорната певческа традиция се съхранява в 8 фолклорни певчески формации за възрастни и 5 детски певчески групи. 3 са групите за градски фолклор. 6 ансамбли за изворен и обработен фолклор за възрастни съхраняват и пресъздават местните традиции и обичаи и фолклорно богатство. 3 танцови състави и ансамбли за възрастни, 3 детски танцови състава, 4 клуба за народни хора, 4 танцови школи предоставят възможност за изява и задоволяване на културните потребности. Сред читалищните формации се открояват 1 хорова формация, 2 оркестъра - за народна музика и духов оркестър и 5 школи за народни инструменти, цигулка, пиано, китара и др. Възможност за творческа изява предоставят и 1 балетна школа и 1 клуб по спортни танци. 4 на брой са театралните формации. В заниманията на художествените формации – ансамбли, състави, групи, танцови клубове и др. ансамбли са привлечени 1 191 участници.

15 на брой са обучителните читалищни форми - кръжоци, клубове и школи за приложно изкуство, живопис, клубове по литературни и спортни занимания, за компютърно обучение и др. 160 са участниците в школите и кръжоците.

196 са участията на читалищните формации в различни културни прояви. 126 от тях са реализирани в населеното място. 25 на брой са регионалните изяви, 35 са участията в различни културни събития на национално ниво. Читалищни формации от община Разград са участвали в 10 събития с международен характер, проведени в страната. 7 са участията в международни фестивали в чужбина. Организирани са общо 215 празнични чествания, 2 фестивала, 7 граждански инициативи, 22 са спортните прояви.

По отношение на техническото оборудване на читалищата през 2017 година 24 читалища са обезпечени с 68 компютърни конфигурации и 31 периферни устройства. Осигурен е интернет достъп в 21 читалища.

Всички читалищни секретари са преминали през обученията, организирани от РЕКИЦ „Читалища“ и РБ „Проф. Боян Пенев“ през 2017 г. и са повишили знанията и компетенциите си. По програма на Фондация „Глобални библиотеки – България“ 4 библиотекари са включени в квалификационен курс за придобиване на степен на професионална квалификация по професия „Библиотекар“, специалност „Библиотекознание“, което дава възможност да бъдат подкрепени библиотечни служители с натрупан практически опит без придобита степен на професионална

квалификация да изпълнят образователните изисквания на Закона за обществените библиотеки.

В резултат на разработен и спечелен проект по програма „Нова възможност за младежка заетост” към Бюро по труда Разград, в НЧ „Напредък 1901” е привлечен и назначен на длъжност специалист-хореограф.

### ***Мярка 3.5.2. Обогаляване на възможностите за изява на даровити деца и младежи.***

През изтеклата 2017 г. с оглед създаване на условия и възможност на даровити деца и младежи да покажат и развият своят талант са проведени:

- Детска работилница за приложно изкуство, организирана в рамките на Седми Капански събор в м. „Пчелина” 2017 – 368 лв.
- „Първи стъпки в занаята”, съпътстващо събитие в програмата на Панаира на киселото мляко и Фестивал на народните традиции и художествените занаяти – 459 лв.
- Конкурс за детска рисунка, съпътстващо събитие в програмата на Панаира на киселото мляко и Фестивал на народните традиции и художествените занаяти -200 лв.
- 1-ви юни – Ден на детето – Детски празник в Градския парк с приказни герои – аниматори „Веселящите” и подаръци за децата на Разград – 2 500 лв.

Сериозни усилия полагат и читалищните ръководства за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците с изявени дарби. В 10 различни по характер културни събития с регионален характер са взели участие 152 деца и младежи. Читалищните ръководства са осигурили възможност за участие и подкрепа на 321 деца с изявени дарби в 30 престижни национални и международни конкурси и фестивали в страната.

През 2017 г. 779 деца и младежи са взели участие в провеждането на 74 събития от културния календар на Община Разград и инициативи на други институции и организации. 24 на брой са самостоятелните концерти и годишни продукции на детските школи и състави.

Проведените фестивали, конкурси, прегледи на любителското творчество са както следва:

- Преглед на художествената самодейност на общинските пенсионерски клубове – 1 300 лв.;
- Община Разград организира и обезпечи финансово концерт по повод 1-ви октомври – Международен ден на възрастните хора, на стойност 1 600 лв.;
- Национален фолклорен фестивал клубовете и школите, изучаващи български народни хора „Капанска китка” – 1 200 лв.
- Преглед на Руската песен и танц – 500 лв.

- Национален многожанров фестивал на хората с увреждания „Един ден в Лудогорието” – 893 лв.

### ***Мярка 3.5.3. Обогаляване и реализация на общинския културен календар.***

Проведени през 2017 г. са следните събития, свързани с нуждите и обогатяването на културния календар на Община Разград:

- Седми Капански фолклорен събор м. Пчелина 2017 – 10 000 лв.
- „Нощ на класическата китара” в рамките на „Европейска нощ на музеите Разград 2017” в къща музей „Димитър Ненов” – 1 700 лв.
- Клас на наследството: Формация за младежки театър „Импулс” драматизация на „Женско царство” – част от Програмата на „Европейски дни на наследството Разград 2017” - Къща-музей „Анание Явашов” - 150 лв.
- Клас на наследството: Интерактивно представяне на народни приказки – част от Програмата на „Европейски дни на наследството Разград 2017” – 150 лв.
- Фестивал „Античният Абритус” – 27 000 лв.
- Панаир на киселото мляко и фестивал на народните традиции и художествените занаяти – 32 288 лв.
- Национален конкурс за пианисти „Димитър Ненов” – 3 000 лв.
- Национална изложба „Лудогорие” с международно участие – 2 500 лв.
- Европейски дни на наследството - 1 815 лв.

### ***Мярка 3.5.4. Подкрепа и насърчаване на спортно-физическата активност на населението.***

Дейността на Община Разград по отношение на насърчаването на физическата активност и спорта на населението се изразява в чисто финансова подкрепа или в организационна или логистична такава при провеждането на спортни състезания, турнири, празници и инициативи.

В община Разград развиват своята дейност 26 спортни организации, като водещи са спортовете футбол, борба, лека атлетика, колоездене, стрелба с лък, баскетбол, бадминтон и шахмат. Изградената спортно-материална база позволява развитието както на традиционните спортове, така и на нови (бокс, тенис, карате-киокушин) и не на последно място на спорта за всички.

С подкрепата на Община Разград се организират и провежат спортни мероприятия от спортния календар – лекоатлетически крос „Освобождение“, Великденски крос, лекоатлетически крос „Златна есен“, благотворителен турнир по футбол за деца, волейболна лига за ученици, Световен ден на ходенето, Световен ден на предизвикателството, спортен празник „Плувно лято“, спортна надпревара по бадминтон и баскетбол „Общуваме толерантно, играем честно“.

Община Разград подпомага с финансови средства спортните организации за подготовка и участие на местни спортисти и отбори в първенства от държавния и международен спортен календар на съответната Българска спортна федерация, както и за организиране и финансово обезпечаване на общински спортни прояви, състезания и празници, спортни прояви за групи за здраве и за хора с намалена двигателна мобилност и в неравностойно социално положение.

През 2017 година 3 спортни клуба на територията на общината получиха финансиране по Програма „Спорт за децата в свободното време“ на Министерство на младежта и спорта, както следва:

СК „Бадминтон - Разград“ – 4 900 лв.

СКБ „Лютфи Ахмедов“ – 5 100 лв.

СКЛА „Лудогорец“ – 4 800 лв.

#### **ПРИОРИТЕТ 4: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СРЕДА В УСЛУГА НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА**

Приоритетът включва три цели, насочени към предоставяне на ефективни публични услуги, като необходимо условие за благоприятна бизнес-среда и икономически растеж, чрез въвеждане на комплексно административно обслужване, повишаване квалификацията на общинска администрация, подобряване на междуинституционалното, междуобщинско и международното сътрудничество, както и гражданското участие в местното развитие.

##### **Специфична цел 4.1: Развитие на междуинституционалното и междуобщинското сътрудничество**

***Мярка 4.1.2. Въвеждане на комплексно административно обслужване в сътрудничество със структурите на държавното управление.***

През 2017 г. във връзка с изпълнението на споразумението за сътрудничество между Института по публична администрация и Община Разград относно прилагането в администрацията на инструмента за организационно съвършенство Обща рамка за оценка CAF 2013 за постигане на непрекъснато подобрене и висок обществен резултат от административната дейност на Община Разград, със заповед на кмета на Общината бе сформирана група за самооценка.

През изтеклата година в общинската администрация започна и внедряването на нов продукт за управление на документооборота и административните процеси и за архивиране.

##### **Специфична цел 4.2: Развитие на административния капацитет и повишаване качеството на публичните услуги**

***Мярка 4.2.1. Повишаване квалификацията на служителите от общинската администрация за ефективно управление и качествени услуги.***

За подобряване квалификацията и уменията на служителите в администрацията през 2017 г. 66 служители са участвали в 31 обучения, свързани с промени в нормативната уредба, актуални проблеми и практически насоки и приложения в дейности в областта на здравеопазването, работа с гражданите – ГРАО и МДТ, обществени поръчки, човешки ресурси, счетоводство, бюджет, разработване, изпълнение и управление на проекти, финансирани от фондове на ЕС и др.

През 2017 г. бе изготвен анализ на потребностите от обучения и програми за обучения на експертите от общинска администрация за повишаване на капацитета и компетенциите им във връзка с изпълнението на служебните им ангажименти. Извършеният разход е 21 600 лв.

### **Специфична цел 4.3: Международно сътрудничество и разширяване участието на гражданското общество в подкрепа на местното развитие**

#### ***Мярка 4.3.1. Разширяване на мрежата за партньорство.***

В сферата на международната дейност Община Разград работи за насърчаване на културния обмен и разбирателството между хората от различни националности чрез средствата на културата и изкуството; Разширяване на контактите ни с държави-членки на Европейския съюз; Популяризиране на традиционната българска култура; Възстановяване на традиционните за района занаяти и провокиране интереса на младите хора към усвояването на майсторските умения, овладяването и съхраняването им.

През месец юли 2017 г. ръководството на Община Разград се среща с председателя на Сдружение „Света Филомена“ от Бауцен, провинция Саксония и представител на Сдружение „Филомена“ и на СНЦ „Одисей“ от България. Обсъдени бяха възможностите за бъдещи проекти между Общината и двете организации, както и за обмен на добри практики между градовете в България и Германия.

По повод 9 май – Деня на Европа кметът на Община Разград взе участие в международен симпозиум на тема: „Ние подкрепяме ЕС чрез фолклора“, проведен в Букурещ, Румъния.

Реализирани инициативи с побратимени градове през 2017 г.

#### **Орел, Русия**

- Участие в честването на празника на града (5 август) на тричленна делегация от общински съветници от ОБС – Разград.
- Посещение на Василий Иконников - член на съвета на Федерацията и член на Комитета на Съвета на Федерацията по бюджет и финансови пазари в Руската Федерация в град Разград.
- Поднасяне на цветя на гробовете на двама червеноармейци, загинали на територията на община Разград в навечерието на 9 май - Деня на победата над хитлерофашизма (Марина Сергунина -вицеконсул на Руската федерация в Русе и ръководството на Община Разград).

#### **Витенберге, Германия**

- Участие на тричленна делегация от Витенберге, Германия в Панаира на киселото мляко и Фестивала на народните традиции и художествените занаяти в Разград през месец юли.

#### **Кълъраш, Румъния**

- Участие на двама съветници на кмета на Кълъраш в тържествата посветени на Деня на Разград – 28 януари.
- Участие на двучленна делегация от експерти от Кълъраш, Румъния в Панаира на киселото мляко и Фестивала на народните традиции и художествените занаяти в Разград през месец юли.
- Участие на кмета на град Разград в тържествата по повод празника на Кълъраш. По време на честването на Дните на Кълъраш група „Капанче“ към Народно читалище „Напредък 1901“ участва с две концертни изяви в градските тържества.

#### **Авджълар, Турция**

- Участие на зам.-кмет в празника на квартала на Истанбул и гостуване на турнир по борба.

#### **Слобозия, Румъния**

- Участие на кмета на Слобозия и на съветници от администрацията на румънския град в честванията за 28 януари – Ден на Разград.
- Участие на тричленна официална делегация в Панаира на киселото мляко и Фестивала на народните традиции и художествените занаяти в Разград.
- Официална делегация бе гост на честването на официалния празник на румънския град.
- Участие на Група за изворен фолклор „Капанка“ от село Дряновец в Международния фолклорен фестивал „Цветята на Бараган“, проведен в рамките на празника на града.

#### **Сомбатхей, Унгария**

- Участие на зам.-кмет и експерти от общинска администрация в Исторически фестивал Савария- в края на август 2017 г.

#### **Мярка 4.3.2. Сътрудничество и партньорство с граждански организации и сдружения на регионално, национално и международно ниво.**

И през 2017 г. продължава активното сътрудничество и взаимодействие на Община Разград с НСОРБ, НАСОРБ, НАПОС, Асоциация по ВиК гр. Разград, Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград. Разходът по внесен членски внос за тях е в размер на 13 848 лв. за 2017 г.

**Таблица: Индикатори за въздействие**

| №                                                                                                                                                          | ИНДИКАТОР НА<br>ВЪЗДЕЙСТВИЕ                                                                  | Мерна<br>единица       | Източник<br>на<br>информа-<br>ция | Стойност          |      |                  |                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------------------------------|-------------------|------|------------------|----------------|
|                                                                                                                                                            |                                                                                              |                        |                                   | Базова<br>2013 г. | 2016 | Междинна<br>2017 | Целева<br>2020 |
| Стратегическа цел 1: Икономически растеж, основан на знание и иновации                                                                                     |                                                                                              |                        |                                   |                   |      |                  |                |
| 1                                                                                                                                                          | Произведена продукция от промишлените предприятия                                            | млн.лв.                | НСИ                               | НП                | 800  | 540*             | 560            |
| 2                                                                                                                                                          | Брой на реализираните иновационни проекти                                                    | брой                   | ИСУН                              | 0                 | 2    | 0                | 8              |
| Стратегическа цел 2: Балансирано и устойчиво развитие на територията и населените места                                                                    |                                                                                              |                        |                                   |                   |      |                  |                |
| 1                                                                                                                                                          | Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението | лева                   | Община Разград                    | НП                | 7,7  | 15,62            | 300            |
| 2                                                                                                                                                          | Дял от населението с подобрена жизнена среда на обитаване                                    | % от общия брой жители | Община Разград                    | НП                | -    | -                | 40             |
| Стратегическа цел 3: Осигуряване на равни възможности за качествено образование, устойчива заетост, здравеопазване, богат културен живот и личностна изява |                                                                                              |                        |                                   |                   |      |                  |                |

|   |                                  |                     |                          |    |      |      |      |
|---|----------------------------------|---------------------|--------------------------|----|------|------|------|
| 1 | Намаляване нивото на безработица | %<br>намале-<br>ние | Агенция<br>по<br>заетост | НП | 1,94 | 0,73 | 2,00 |
|---|----------------------------------|---------------------|--------------------------|----|------|------|------|

\*Данните, предоставени от НСИ са към 31.12.2016 г.

**Таблица: Индикатори за резултат**

| №                                                                                                                       | ИНДИКАТОР НА РЕЗУЛТАТ                                                                   | Мер-<br>на<br>еди-<br>ница | Източник<br>на<br>информа-<br>ция | Стойност          |           |                  |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|-----------------------------------|-------------------|-----------|------------------|----------------|
|                                                                                                                         |                                                                                         |                            |                                   | Базова<br>2013 г. | 2016      | Междинна<br>2017 | Целева<br>2020 |
| Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика                                               |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| Специфична цел 1.1. Подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия                                  |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Действащи предприятия                                                                   | брой                       | НСИ                               | 2 320             | 2 342     | 2 350*           | 2 400          |
| 2                                                                                                                       | Нетни приходи от продажби                                                               | хил.<br>лв.                | НСИ                               | НП                | 1 788 755 | 1<br>156 000*    | 1 250 000      |
| Специфична цел 1.2. Развитието на ключови за региона производства, двигател на общинската икономика                     |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Размер на вложените инвестиции                                                          | хил.<br>лв.                | Община<br>Разград                 | НП                | 34 282    | 78 609           | 40 000         |
| Специфична цел 1.3. Насърчаване на селскостопанското производство и ефективното използване на горскостопанските ресурси |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Обработваема земя от общата земеделска площ                                             | %                          | НСИ                               | 84                | 80        | 80,81            | 90             |
| 2                                                                                                                       | Размер на инвестициите в горскостопанския сектор                                        | хил.<br>лв.                | Община<br>Разград                 | НП                | 70        | 117              | 2 500          |
| Специфична цел 1.4. Развитие на туризма като част от общинската икономика                                               |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Брой посещения на обектите на културното и историческото наследство и природните обекти | брой                       | Община<br>Разград                 | 20 300            | 45 916    | 46 197           | 40 000         |
| 2                                                                                                                       | Леглова база                                                                            | брой                       | НСИ                               | 399               | 466       | 721              | 700            |
| Приоритет 2: Устойчиво интегрирано териториално развитие                                                                |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| Специфична цел 2.1. Подобряване плановата осигуреност и проектно обезпечаване на инвестиционни инициативи               |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Изготвени инвестиционни проекти                                                         | брой                       | Община<br>Разград                 | НП                | 1         | 4                | 28             |
| Специфична цел 2.2. Интегрирано развитие на гр. Разград                                                                 |                                                                                         |                            |                                   |                   |           |                  |                |
| 1                                                                                                                       | Подобрена градска среда                                                                 | хил.<br>кв.м.              | Община<br>Разград                 | НП                | -         | -                | 400            |

|                                                                                                                                                                                |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|----------------|--------|--------|--------|--------|
| 2                                                                                                                                                                              | Ремонтирани и новоизградени улични мрежи                                                                                 | кв.м.      | Община Разград | НП     | -      | 48 630 | 34 700 |
| 3                                                                                                                                                                              | Ремонтирана и обновена материално-техническа база с мерки за енергийна ефективност на сгради с обществено предназначение | брой       | Община Разград | НП     | 1      | -      | 30     |
| <b>Специфична цел 2.3. Доизграждане и развитие на техническата инфраструктура за засилване на икономическото и социално-териториално сближаване на територията на общината</b> |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Реконструкция и рехабилитация на общинската пътна мрежа                                                                  | км.        | Община Разград | НП     | 3      | 3,7    | 40     |
| 2                                                                                                                                                                              | Домакинства с достъп до канализации за отпадни води                                                                      | брой       | Община Разград | 13 500 | 13 500 | 13 500 | 19 000 |
| <b>Специфична цел 2.4. Подобряване качеството на живот на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда и опазване на природата</b>                                |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Пречистени отпадни води                                                                                                  | хил. куб.м | Община Разград | 2 500  | 2 500  | 2 500  | 2 940  |
| 2                                                                                                                                                                              | Процент на рециклирани и оползотворени отпадъци                                                                          | %          | Община Разград | НП     | 0      | 0      | 50     |
| 3                                                                                                                                                                              | Изградени мощности от възобновяеми енергийни източници                                                                   | кило-ват   | Община Разград | НП     | 0      | 0      | 5 500  |
| <b>Приоритет 3: Създаване на условия за развитие и пълноценно използване на човешкия ресурс</b>                                                                                |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| <b>Специфична цел 3.1. Подобряване достъпа до качествено образование и повишаване образователното ниво на населението</b>                                                      |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Отпаднали ученици                                                                                                        | брой       | Община Разград | 32     | 7      | 10     | 10     |
| <b>Специфична цел 3.2. Нарастване делът на заетостта, свързан с целенасочено използване на знанията и уменията</b>                                                             |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Включени в заетост лица след преминато обучение за професионална квалификация                                            | брой       | ДБТ Разград    | 253    | 93     | 81     | 500    |
| <b>Специфична цел 3.3. Подобряване на качеството и осигуряване на равен достъп до здравни услуги на населението</b>                                                            |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Брой население на 1 лекар                                                                                                | брой       | НЦЗИ           | 525    | 278    | 400*   | 300    |
| 2                                                                                                                                                                              | Брой население на 1 дентален лекар                                                                                       | брой       | НЦЗИ           | 1 507  | 1 082  | 1 300* | 1 100  |
| <b>Специфична цел 3.4. Подобряване качеството на социални услуги и развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолацията</b>                       |                                                                                                                          |            |                |        |        |        |        |
| 1                                                                                                                                                                              | Разкрити алтернативни социални услуги                                                                                    | брой       | Община Разград | 6      | 1      | 1      | 15     |

|                                                                                                                                         |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------------|-----|-------|-------|-------|
| 2                                                                                                                                       | Обслужени потребители на социални услуги                                                                          | брой     | Община Разград | 856 | 1 641 | 1 492 | 100   |
| <b>Специфична цел 3.5. Съхраняване на културната идентичност и създаване на условия за богат културен живот, спорт и свободно време</b> |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
| 1                                                                                                                                       | Организиране на различни форми за изява – прегледи на любителското творчество, фестивали, конкурси, изложби и др. | брой     | Община Разград | 10  | 35    | 55    | 26    |
| 2                                                                                                                                       | Активно спортуващи лица                                                                                           | брой     | Община Разград | 600 | 740   | 716   | 1 000 |
| <b>Приоритет 4: Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса</b>                                               |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
| <b>Специфична цел 4.1. Развитие на междуинституционалното и междуобщинското сътрудничество</b>                                          |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
| 1                                                                                                                                       | Стойност на реализирани съвместни проекти                                                                         | хил. лв. | Община Разград | НП  | -     | -     | 800   |
| <b>Специфична цел 4.2. Развитие на административния капацитет и повишаване качеството на публичните услуги</b>                          |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
| 1                                                                                                                                       | Общински служители с висше образование                                                                            | %        | Община Разград | 59  | 52    | 49    | 75    |
| 2                                                                                                                                       | Изпълнени проекти по оперативни програми от Община Разград                                                        | брой     | Община Разград | 39  | 1     | -     | 100   |
| <b>Специфична цел 4.3. Международно сътрудничество и разширяване участието на гражданското общество в подкрепа на местното развитие</b> |                                                                                                                   |          |                |     |       |       |       |
| 1                                                                                                                                       | Реализирани инициативи с побратимени градове                                                                      | брой     | Община Разград | НП  | 10    | 14    | 8     |
| 2                                                                                                                                       | Участие и сътрудничество с регионалните и международни сдружения                                                  | брой     | Община Разград | НП  | 4     | 5     | 12    |

\*Данните, предоставени от НСИ са към 31.12.2016 г.

### **3. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА**

**Мерки за наблюдение и използвани механизми за събиране, обработване и анализ на данни**

Със Заповед № 178 от 06.02.2018 г. на кмета на Община Разград е определена Работна група за изготвяне на Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ОПР за периода 2014-2020 г. за 2017 година. На заседание на работната група бе създадена организация по изготвяне на годишния доклад – подготовка на информации по структурни направления, срок, в който да бъдат изготвени, обобщаване на информацията и др.

Събирането на необходимата информация е извършено чрез:

#### Писмени запитвания

- С официални писма е поискана статистическа информация по актуални икономически показатели и данни за състоянието на пазара на труда в община Разград и област Разград, както и друга информация по индикатори, отразяващи изпълнението на отделни мерки от ОПР 2014-2020 за наблюдавания период от: Отдел „Статистически изследвания“ – Разград към ТСБ - Север, Дирекция „Бюро по труда“ – Разград, Общинска служба по земеделие – Разград, АПИ „Областно пътно управление“ – Разград, Районна здравна инспекция – Разград, МБАЛ „Св. Иван Рилски - Разград“ АД и МСП с ключови за региона производства. Получена е обратна информация от всички изброени по-горе администрации (с изключение на МБАЛ „Св. Иван Рилски - Разград“ АД) и частично от фирмите.

- На електронен носител - от ръководителите на дирекции и отдели от общинска администрация: дирекции „Програми и околна среда“, „Култура, спорт и туризъм“, „Хуманитарни дейности“, „Финансови дейности и местни данъци и такси“, отдели „Образование“, „Програми и проекти“, „Общинска собственост и земеделие“, „Инвестиционни дейности“, „Социални дейности“, Секретар на Община Разград, Главен архитект на Община Разград, е получена информация, относно постигнатия напредък по изпълнението на конкретни мерки и дейности от ОПР.

#### Запитвания по телефона

С цел набиране на допълнителна и прецизиране на предоставената информация за някои от мерките и дейности на плана са проведени телефонни разговори с експерти от различните функционални отдели в общинска администрация, ръководители на проекти, ръководители на общински предприятия, Отдел „Статистически изследвания“ – Разград към ТСБ - Север, Дирекция „Бюро по труда“ – Разград, Общинска служба по земеделие – Разград, МСП и други.

#### Набиране на информация от интернет страниците на министерства и институции

- Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България - <https://eumis2020.government.bg/>;
- Национален статистически институт - <http://www.nsi.bg/>;

Реализираните дейности, свързани с процеса на наблюдение на изпълнението могат да бъдат окрупнени в дейности по осигуряването и събирането на данни, дейности по анализ на данните и на информация (прилагане на статистически методи, проследяване, където е приложимо, на тенденциите, формулиране на изводи), дейности по докладване на резултатите.

#### **Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана и мерки за преодоляването им**

Регистриран проблем при изготвяне на годишния доклад за наблюдение изпълнението на плана е липсата на актуална статистическа информация за 2017 г., необходима за изготвяне на социално-икономическия анализ. Проблем, също така, е че в по-голямата си част предоставената информация от НСИ е на ниво област, а не община. В този смисъл, докладът не може да даде конкретни показатели за изтеклата година по индикаторите, свързани със статистическата информация. Регистрирана е също така, обвързаност на информацията, предоставяна от други институции, с тази на НСИ, което също води до предоставяне на данни, изчислени на база показатели от предходна на отчетната година.

В процеса на изпълнение на плана се реализират или са реализирани дейности, които се отнасят към повече от една дейност, мярка, специфична цел, което затруднява

проследяването на напредъка. В голяма част от случаите, особено при реализацията на „меките“ мерки, е изключително трудно да бъде измерено тяхното финансово изражение. Следва изключително коректно да се прецизират вида на индикаторите и начина на изчисляването им.

И през 2017 г. не може да не се отбележи забавянето по договорирането на проекти по Оперативните програми на Р България, а те са един от основните източници на финансов ресурс в общинския план. Пример в това отношение е проектът за ремонт и енергоефективни мерки в образователната инфраструктура на стойност приблизително 10 млн. лв., който бе подаден средата на 2016 г., а договорът за реализацията му бе сключен през м. септември 2017 г. В допълнение, към този момент все още не са стартирали и финансовите инструменти по една от оперативните програми, с най-голямо значение за реализацията на инфраструктурни мерки – „Региони в растеж“ 2014-2020 г. Това доведе до забавяне подготовката на проектни предложения, свързани с културната инфраструктура и силно комплицира реализацията на инвестиционната програма на Община Разград, която обхваща 3 проекта в тази сфера.

### **Мерки за осигуряване на информация и публичност**

Важна предпоставка за постигане целите и приоритетите на плана са публичността и информираността на местната общност. Чрез тях индиректно се създават разбиране и ангажираност към изпълнението на целите на програмата. Информация за изпълнението на проекти и дейности, залегнали в приоритетите на ОПР, се получава от организирани периодични пресконференции на ръководството на Община Разград със средствата за масова информация, пресконференции по повод подписване на договори за предоставяне на БФП по оперативни програми, публикации в печатната/електронна преса и на интернет страницата на Община Разград за напредъка по изпълнението на финансирани проекти. Презентационните материали и брошури, които се изработват и разпространяват, са ефективно средство за информация и публичност на всички проекти, които се изпълняват и са включени в плана за реализация.

Общинският план за развитие 2014-2020 на Община Разград и Годишните доклади за напредъка по изпълнението му за 2014 г., 2015 г., 2016 г., както и извършената Междинна оценка на плана към м. ноември 2017 г. са публикувани на официалната интернет страница на Община Разград.

### **Мерки за постигане на необходимото съответствие на ОПР със секторните политики, планове и програми на територията на общината**

Общинският план за развитие на Общината е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионалното развитие. Пряко кореспондира с Областната стратегия за развитие на област Разград, Регионалния план за развитие на Северен централен район и индиректно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 - 2022. При изготвянето и при реализацията му са използвани и се прилагат и други стратегически документи на Община Разград - Общ устройствен план на община Разград, Общинска програма за опазване на околната среда 2012-2017, План за защита при бедствия на община Разград, Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Разград 2017-2018 г., План за действие на Община Разград в изпълнение на Областната стратегия за интегриране на български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2015–2017 г. и др. Голяма част от тези стратегически документи се отчитат ежегодно, което улеснява съгласуваността им с общинския план.

По отношение предприетите мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени следва да се отбележи, че община Разград не прави изключение от другите градове в страната и е уязвима на климатичните промени. Основна причина за това е остарялата и често неадекватна инфраструктура както в град Разград, така и в селата от общината. Причина, също така, е слабото равнище на осведоменост сред широката общественост относно климатичните проблеми, причините за тях, елиминиране на тяхното влияние, както и превенцията. Дейностите за ограничаване и адаптация към изменението на климата се изразяват в ограничаване на емисиите на парникови газове, изграждане на екологосъобразен модел на енергийно развитие. Всички реализирани и реализиращи се инфраструктурни проекти в общината обхващат задължително внедряването на енергоефективни мерки. Стъпка в тази посока е и приета с Решение 316 от 04.04.2017 г. Програма за управление на отпадъците на община Разград за периода 2017 – 2020 г.

### **Мерки за прилагане на принципа за партньорство**

В процеса на реализация на общинския план принципът на партньорството намира израз най-вече в участието на различните заинтересовани страни - граждани, неправителствен сектор, местни и регионални власти в процеса на изготвянето и последващо му изпълнение, както и при вземането на информирани решения относно приоритетността, готовността, реализацията и контрола на конкретни проекти от програмата за реализацията му. Прилагането на принципа на партньорство е от изключително значение за по-ефективно прилагане на финансовите инструменти на ЕС, поради която причина неправителствените организации, читалищата, учебните заведения и др. са чести партньори на общинската администрация в процеса на изпълнение на общинския план.

### **Резултати от извършени оценки към края на 2017 г.**

През м. ноември 2017 г. е извършена междинна оценка на Общинския план за развитие на община Разград 2014-2020 г. за периода 2014-2016 г. Оценката е изготвена от „Институт за управление на програми и проекти“ ООД в съответствие с нормативните разпоредби, регулиращи провеждането на регионална политика в Република България и изискванията на добрите практики междинната оценка да се разработва от независима организация. Формулираните препоръки по отношение съдържанието на Общинския план са намаляване прогнозираните средства в Приоритет 2. „Устойчиво интегрирано териториално развитие“ или прехвърлянето им в изпълнения вече като бюджет Приоритет 1. „Повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика“, както и извършването на промени в наименованията на част от индикаторите в Системата за наблюдение и оценка на плана и промяна в техните целеви стойности. По отношение на наблюдението и изпълнението на плана препоръките са за разработване на годишен план за изпълнение на база приоритизирани проекти за изпълнение и дефинирани проекти с принос към ОПР.

### ***4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОПР И НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ.***

#### **Проекти с бенефициент Община Разград**

През календарната 2017 г. Община Разград в качеството си на бенефициент реализира 11 проекта (10 проекта, финансирани по оперативните програми на Р България и 1 проект, финансиран по фонд „Социална закрила“ на МТСП.)

Разпределението на проектите (стартирали и в процес на изпълнение през 2017 г.) по оперативни програми е както следва:

4 проекта по ОП „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г.

3 проекта по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.;

1 проект по ОП „Добро управление“;

1 проект по ОП „Околна среда“ 2014 – 2020 г.;

1 проект по ОП за храни и/или материално осигуряване.

Стойността на сключените договори за финансиране през 2017 г. е както следва:

- проект „Паркоустройство на зелените площи в кв. „Орел“, град Разград“ по ОП „Региони в растеж“ 2014 - 2020 г. - 5 948 844,51 лв.;

- проект „Ремонт, обновяване на материално - техническата база и мерки за енергийна ефективност в образователните институции на територията на град Разград“ по ОП „Региони в растеж“ 2014 - 2020 г. - 9 897 137,19 лв.;

- проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“ по ОП „Околна среда“ 2014 – 2020 г. - 13 534 452,99 лв.;

- проект „Насърчаване на социалното приобщаване чрез доизграждане на социалната инфраструктура в община Разград за предоставяне на резидентни и съпътстващи услуги в общността за деца и младежи“ по ОП „Региони в растеж“ 2014 - 2020 г. - 615 000 лв.

**Проекти в процес на изпълнение през 2017 г. и приключили през същата година** няма поради наложилата се тенденция на осигуряване на непрекъсваемост на относително краткосрочните досега услуги „обществена трапезария“ и осигуряване на топъл обяд.

**Проекти в процес на изпълнение през 2017 г. и продължаващи през 2018 г.**

„Обществена трапезария“, финансиран от Фонд „Социална закрила“ към МТСП.

Период на изпълнение: 12 месеца (от 01.01.2017 г. до 28.02.2018 г.)

Общ бюджет: 34 070,00 лв.

Очаквани резултати: Разширен обхват на социалните услуги на територията на община Разград чрез предоставяне на услуга „Обществена трапезария“ на 50 потребители - лица и семейства на месечно подпомагане с доход, по-нисък от диференцирания минимален доход; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност, наследствени пенсии; скитащи и бездомни лица и деца. Постигане на по – пълно социално включване, социална интеграция и ресоциализация на ползвателите на услугата.

„Осигуряване на топъл обяд в община Разград“, финансиран по Оперативна програма за храни и/или материално осигуряване, Операция тип 3: „Осигуряване на топъл обяд“, процедура за директно предоставяне на БФП BG05FMOP001-03.02 „Осигуряване на топъл обяд – 2016“

Период на изпълнение: 42 месеца (01.06.2016 г. – 31.12.2019 г.)

Общ бюджет: 121 610,50 лв.

Очаквани резултати: Намаляване броя на живеещите в бедност лица чрез предоставяне на топъл обяд на 50 лица. Индивидуално консултиране относно възможностите за ползване на други социални услуги, предоставяни на територията на община Разград, административни общински услуги, консултиране относно здравословно и балансирано хранене и други форми на подкрепа предвид нуждите и проблемите на бенефициентите.

„Приеми ме 2015“ (Община Разград е партньор по проекта), финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020, Приоритетна ос 2: „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Инвестиционен приоритет 3 „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, процедура за директно предоставяне на БФП BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015“.

Период на изпълнение: срок за изпълнение на проекта - 62 месеца (от 11.12.2015 г. до 28.02.2021 г.), срок за предоставяне на социалната услуга - 60 месеца (от 11.12.2015 г. до 31.12.2020 г.)

Общ бюджет: 51 600 000, 00 лв. (за всички партньори по проекта)

Очаквани резултати: Подкрепа на процеса на деинституционализация на деца чрез продължаване и надграждане на устойчивия модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца, настанени в специализирани институции, деца в риск и деца с увреждания. Развиване на нови модели на работа и услуги за деца в риск и техните родители. Разширяване на възможностите за развитие на приемната грижа чрез подкрепа за предоставяне на „специализирана приемна грижа“. Допълване и надграждане на проект „И аз имам семейство“, операция BG051PO001-5.2.11 – „Приеми ме“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г.

„Осигуряване функционирането на Областен информационен център Разград“, финансиран по ОП „Добро управление“, Приоритетна ос 4: „Техническа помощ за управлението на Европейски структурни и инвестиционни фондове“, процедура BG05SFOP001-4.001 „Осигуряване функционирането на националната мрежа от 27 областни информационни центрове“.

Период на изпълнение – 36 месеца (от 13.12.2015 г. до 31.12.2018 г.)

Общ бюджет - 314 594,95 лв.

Очаквани резултати: Осигуряване на ефективно функциониране на Областен информационен център Разград. Надграждане на постигнатите до момента резултати с цел повишаване информираността на гражданите, достъпността до информация и популяризиране на възможностите, които ЕС предоставя през програмен период 2014 - 2020 г.

„Създаване на център към Домашен социален патронаж гр. Разград за почасово предоставяне на услуги за социално включване“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020, Приоритетна ос 2: „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Инвестиционен приоритет 3 „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, процедура BG05M9OP001-2.002 „Независим живот“.

Период на изпълнение – 23 месеца (от 01.02.2016 г. до 01.01.2018 г.)

Общ бюджет 498 556,00 лв.

Очаквани резултати: Създаване на устойчив модел за комплексна грижа в семейна среда за лица в невъзможност за самообслужване и хора в риск от изолация, чрез прилагане на иновативен подход. Разширяване на кръга на услугите и дейностите, предоставяни от

Домашен социален патронаж, насочени към лица в риск с оглед оптимално задоволяване на потребностите. Подпомагане и разширяване възможностите на потребителите за социално включване и за водене на самостоятелен живот. Подкрепа на зависимите членове на семействата на лицата с увреждания за по-активното им участие в социално-икономическия живот на общността. Създаване на работни места в сектора на социалните услуги и гарантиране на качествена професионална грижа. Предоставяне на социалната услуга „домашен помощник“ от 15 лица на 80 потребители. Предоставяне на социалната услуга „личен асистент“ от 40 лица на 40 потребители.

„Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата от Община Разград“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 – 2020“, Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Инвестиционен приоритет 3: „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, процедура за директно предоставяне на БФП BG05M90P001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“.

Период на изпълнение: 27 месеца (от 01.07.2016 г. до 01.10.2018 г.)

Общ бюджет: 588 567,00 лв.

Очаквани резултати: Превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие и чрез подкрепа за дейността на създадените по Проекта за социално включване интегрирани услуги за ранно детско развитие, насочени към деца до 7 годишна възраст от уязвими групи, вкл. деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители. Осигурена подкрепа на деца в ранна детска възраст и техните семейства за подобряване на достъпа до здравна грижа, формиране на родителски умения, подобряване на семейната среда, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването на деца в специализирани институции.

„Подобряване на административния капацитет на Община Разград за изпълнение на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на ОПРР 2014 - 2020 г.“, финансиран по ОП „Региони в растеж 2014 - 2020 г.“, Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“, процедура „Бюджетна линия за 39 общини - бенефициенти по приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020“

Период на изпълнение: 61 месеца (от 04.07.2016 г. до 04.08.2021 г.)

Общ бюджет: 106 167,76 лв.

Очаквани резултати: Финансово обезпечаване на работата на членовете на Междинното звено за оценка на проектни предложения за кандидатстване по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г., в т.ч. на наетите външни оценители. Финансово обезпечаване на работата на екипа по управление и изпълнение на Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020 за периода до 2023 г. Предоставяне на възможност за участие в програми и обучения за обмен на опит и добри практики на членовете на Междинното звено и екипа по управление и изпълнение на Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020.

„Паркоустрояване на зелените площи в кв. „Орел“, град Разград“ в рамките на „Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020“, финансиран по ОП „Региони в растеж 2014 - 2020 г.“, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“

Период на изпълнение: 30 месеца (от 16.01.2017 г. до 16.07.2019 г.)

Общ бюджет: 5 948 844,51 лв.

Очаквани резултати: Благоустрояване на кв. „Орел“ чрез интервенции, насочени към паркоустройство, алейна мрежа, кътове за отдих, пешеходни алеи и тротоари, изграждане, реконструкция и рехабилитация на зелени площи, обслужващи улици и паркоместа, детски и спортни площадки, изграждане на енергоспестяващо осветление и др.

„Ремонт, обновяване на материално - техническата база и мерки за енергийна ефективност в образователните институции на територията на град Разград“ в рамките на „Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020“, финансиран по ОП „Региони в растеж 2014 - 2020 г.“, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“.

Период на изпълнение: 30 месеца (от 29.09.2017 г. до 29.03.2020 г.)

Общ бюджет: 9 897 137,19 лв.

Очаквани резултати: Подобряване състоянието на образователната инфраструктура и изпълнение на мерки за енергийна ефективност в ДГ „Райна Княгиня“, ДГ „Славейче“, Детска ясла „Слънчево детство“, ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, ОУ „Н. Й. Вапцаров“, Изграждане на физкултурен салон към ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, Детска ясла „Звездици“, ДГ №4 „Митко Палаузов“, ДГ №6 „Шестте ястребинчета“, ДГ №12 „Зорница“, ДГ №3 „Приказка“, ДГ №5 „Незабравка“.

„Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“, финансиран по ОП „Околна среда 2014-2020 г.“, Приоритетна ос 2 „Отпадъци“, процедура за директно предоставяне на БФП BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“.

Период на изпълнение: за изпълнение на проекта - 27 месеца (от 30.11.2017 г. до 29.02.2020 г.), срок на административния договор за БФП - 32 месеца.

Очаквани резултати: Изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци, подобряване качеството на околната среда за жителите в общините чрез намаляване на свързаните с депонирането на отпадъци вредни емисии, предоставяне на нов тип услуга относно отпадъците на жителите и бизнеса в общините, разкрити нови работни места, необходими за експлоатация на изградената инфраструктура.

„Насърчаване на социалното приобщаване чрез доизграждане на социалната инфраструктура в община Разград за предоставяне на резидентни и съпътстващи услуги в общността за деца и младежи“, финансиран по ОП „Региони в растеж 2014 -2020 г.“, Приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“, процедура за предоставяне на БФП BG16RFOP001-5.001 – „Подкрепа за деинституционализация на грижите за деца“.

Общ бюджет: 615 000 лв.

Период на изпълнение: 24 месеца (от 01.12.2017 г. до 01.12.2019 г.)

Очаквани резултати: Осигуряване на подходяща и ефективна социална инфраструктура, допринасяща за предоставяне на нов вид резидентни и съпътстващи услуги в общността, които да заменят институционалния модел на грижата за деца чрез следните мерки: ремонт на Център за обществена подкрепа с цел увеличаване на неговия капацитет; включване към предлаганите услуги от Дневен център за деца с увреждания на услуги за Център за социална рехабилитация и интеграция; разкриване на Преходно жилище за

деца от 15 до 18 - годишна възраст; разкриване на Наблюдавано жилище за младежи от 18 до 21 - годишна възраст.

В рамките на „Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020“, през м. октомври 2017 г. са подадени за оценка две проектни предложения: „Изграждане на социални жилища за настаняване на малцинствени и социално слаби групи в кв. „Орел“, отговарящи на съвременните хигиенни изисквания“ на обща стойност 2 421 999,99 лв. и „Основен ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сграда общинска собственост и изграждане на Център за работа с деца на улицата“ на обща стойност 989 999,98 лв.

### **Проекти с бенефициенти фирми, НПО и други<sup>1</sup>**

На територията на община Разград през 2017 г. по процедури на оперативните програми са изпълнявани следните проекти:

„Подобряване на производствения капацитет на Инокс ООД, гр. Разград“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Бенефициент: „Инокс“ ООД, гр. Разград

Период на изпълнение: 20.06.2016 г. – 19.06.2017 г.

Общ бюджет: 372 550,40 лв.

В рамките на проекта са извършени инвестиции в оборудване, представляващо нови технологии за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес. Машините, закупени с помощта на проекта ще допринесат за: подобряване на производствения капацитет, повишаване качеството на продукцията, създаване на експортен потенциал на Инокс ООД.

„Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места в Меслукс ЕООД“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014- 2020 г.

Бенефициент: „МЕСЛУКС“ ООД, гр. Разград

Период на изпълнение: 23.08.2016 г. – 23.10.2017 г.

Общ бюджет: 60 254,88 лв.

Чрез проекта са създадени условия за заетост на 6 безработни и/или неактивни лица за период до 12 месеца. Закупено е оборудване, обзавеждане, ДМ А и стопански инвентар, свързани със създаването на новите работни места.

„Осигуряване на възможности за трайна заетост във Валли-10 ЕООД“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.

Бенефициент: „Валли-10“ ЕООД, гр. Разград

Период на изпълнение: 05.08.2016 г. – 05.11.2017 г.

Общ бюджет: 187 320,33 лв.

Целта на проекта е да се осигури трайна интеграция на пазара на труда на безработни лица в сферата на строителството чрез разкриването на 14 работни места и подобряване на знанията на лицата чрез провеждане на обучения, както и натрупване на трудов и професионален опит.

„Подкрепа за създаване на нови работни места във "Вип контакт" ООД по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.

Период на изпълнение: 05.09.2017 – 05.10.2018 г.

---

<sup>1</sup> Данните са извлечени от ИСУН 2020

Бенефициент: „Вип контакт“ ООД гр. Разград

Общ бюджет: 154 370,97 лв.

Проектът предвижда наемане на 12 безработни лица - безработни младежи до 29 години, които ще преминат през обучение за придобиване на професионални умения в сферата на обслужването по професии „Сервитьор – барман“ и „Готвач“ и запазване на минимум 5 от създадените работни места след приключване на проекта.

„Ефективен производствен процес в „Биовет“ АД по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Период на изпълнение: 28.12.2017 г. – 28.12.2018 г.

Бенефициент: „Биовет“ АД Разград

Общ бюджет: 2 251 318,00 лв.

Проектът предвижда инвестиции с цел повишаване на енергийната ефективност и намаляване разходите за енергия за производствени нужди на площадките на фирмата, разположени в гр. Разград, което ще доведе до подобряване на общия производствен капацитет, енергийни спестявания и повишаване на конкурентоспособността на предприятието.

„Подобряване качеството на работните места и минимизиране на рисковите фактори в „Бонев“ ООД по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.

Период на изпълнение: 25.05.2017 г. - 25.02.2018 г.

Бенефициент: „Бонев“ ООД

Общ бюджет: 93 645,32 лв.

Проектът цели въвеждане на механизми за ефективно управление на персонала, постигане на индивидуална и колективна защита на служителите на фирмата, които ще доведат до ефективно повишаване на производителността на труда. Внедряването на система за управление на човешките ресурси ще оптимизира административните и организационни процеси в предприятието. Предвидените лични предпазни средства, специално работно облекло и средствата за колективна защита ще осигурят по-добри и безопасни условия на труд на работниците, което пряко ще повлияе върху подобряване качеството на работните места.

„Подобряване условията на труд във „Валли-10“ ЕООД по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.

Период на изпълнение: 22.05.2017 г. - 22.05.2018 г.

Бенефициент: „Валли-10“ ЕООД

Общ бюджет: 190 337,72 лв.

Проектът има за цел да подобри работната среда в дружеството чрез осигуряването на по-добри и безопасни условия на труд, както и посредством въвеждането на ефективни и иновативни форми на организация на труд и управлението на човешките ресурси.

Изпълнението на проектните дейности ще доведе до въвеждане на нови процеси за безопасни и здравословни условия на труд, ще позволи внедряването на нови системи, практики, инструменти за развитие на човешките ресурси и организация на труда в предприятието.

„Инвестиции за повишаване на енергийната ефективност на „ИНОКС“ ООД по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Период на изпълнение: 15.11.2017г. – 15.12.2018г.

Бенефициент: „ИНОКС“ ООД

Общ бюджет: 802 000,00 лв.

Изпълнението на проекта предвижда първоначални инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и разширяване на капацитета на съществуващ стопански обект – производствената база на фирма „ИНОКС“ ООД в гр. Разград чрез въвеждане на енергоспестяващи мерки. В резултат на изпълнението на проекта ще бъдат постигнати енергийни спестявания и ще бъде повишена производителността на труда в предприятието.

„Подобряване на безопасността и здравето на работещите в Интер инженеринг – 10“ ООД по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.

Период на изпълнение: 27.06.2017 г. – 18.03.2018 г.

Бенефициент: „Интер инженеринг – 10“ ООД

Общ бюджет: 183 371,00 лв.

Проектните дейности са насочени към подобряване условията на труд чрез допълнителни мерки за подобряване на работната среда, защита на здравето на работниците и служителите, както и към удължаване на професионалният живот на лица над 54 г., подобряване ефективността на труда и насоченост към зелени работни места, посредством следните дейности:

- разработване, адаптиране и внедряване на система за управление и развитие на човешките ресурси;
- подобряване условията на труд и безопасност чрез осигуряване на лични и колективни средства за защита, организиране на обучения за специфичните рискове на работното място, внедряване и сертификация на стандарт за безопасност OHSAS 18001, надграждане на социалните придобивки.

„Повишаване на енергийната ефективност на „Каримекс“ ЕООД по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Период на изпълнение: 18.08.2017 г. – 18.02.2019 г.

Бенефициент: „Каримекс“ ЕООД

Общ бюджет: 548 500,00 лв.

Проектът цели подобряване на енергийната ефективност на „Каримекс“ ЕООД при производството на метални конструкции и части от тях чрез дейности по закупуване, доставка и пуск в експлоатация на ново високотехнологично енергийно ефективно оборудване за производство на метални изделия, одобрено от Агенцията за устойчиво енергийно развитие.

„Подобряване на енергийната ефективност на „РАЗГРАД ПОЛИГРАФ“ ООД по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Бенефициент: „РАЗГРАД ПОЛИГРАФ“ ООД

Период на изпълнение: 18.08.2017 г. - 18.08.2018 г.

Общ бюджет: 185 790, 71 лв.

Чрез реализирането на проектните дейности се цели повишаване на конкурентоспособността на фирмата посредством подобряване на енергийната ефективност, разширяване на производствения капацитет, намаляване на себестойността на продукцията чрез увеличение на производителността и намаляване на специфичното потребление на електроенергия. Планирани са инвестиции за доставка на нови високопроизводителни и енергийно ефективни машини за производство на изделия от хартия и картон като: полуавтоматична високоскоростна машина за перфориране, високоскоростна печатна машина - принтер, машина за полагане на спирали, машина за автоматизирано поставяне на корица с твърда подвързия и прав книговезки нож, както и за доставка и въвеждане в експлоатация на автоматизирана система за мониторинг и

контрол на енергопотреблението, система за рекуперация на отпадна топлина от вентилационната инсталация, въвеждане и сертифициране на ISO 50001.

„Подобряване на условията на труд и оптимизация на трудовата дейност в „САВ-Разград“ ООД по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.

Бенефициент: „САВ-Разград“ ООД

Период на изпълнение: 20.06.2017 г. - 20.07.2018 г.

Общ бюджет: 220 791,10 лв.

Проектът цели подобряване на съществуващите и въвеждането на нови организационни практики, модели и системи за управление на човешките ресурси, инвестиране в безопасни и здравословни условия на труд, насърчаване на заетостта в предприятието, което ще осигури по-производителни, безопасни и здравословни условия на труд. Особен акцент ще бъде поставен върху заетите лица на възраст над 54 години и лицата с намалена работоспособност. Ще бъде осигурена климатична техника за работилницата на фирмата, висококачествени лични предпазни средства, специализирано работно облекло и средства за колективна защита.

„Енергийна ефективност и ефикасност в „Строймонтаж“ ЕАД“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Бенефициент: „Строймонтаж“ ЕАД

Период на изпълнение: 18.08.2017 г. - 18.02.2019 г.

Бюджет: 1 232 495,27 лв.

Инвестициите по проекта са насочени към повишаване на енергийната ефективност на предприятието, което ще доведе до намаляване на производствените разходи, повишаване на екологосъобразността и увеличаване на конкурентоспособността.

Предвижда се доставка и въвеждане в експлоатация на стационарен бетонов възел, инсталация за рециклиране на остатъчен бетон, комбиниран багер-товарач, колесен челен товарач и система за мониторинг на енергопотреблението.

„Оптимизиране на бизнес процесите и повишаване на управленския капацитет на „Ти Ви Ти Интернешънъл“ ЕООД по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

Бенефициент: „Ти Ви Ти Интернешънъл“ ЕООД

Период на изпълнение: 06.03.2017 г. - 06.09.2018 г.

Бюджет 369 411,00 лв.

Чрез реализиране на проекта ще бъде внедрена система за управление на бизнес процесите и система за репортинг и бизнес анализ и ще бъде закупено специализирано оборудване – работни станции за работа на системите, което ще доведе до по-ефективна и ефикасна организация на дейността, както и по-добро планиране, подобрен контрол и оптимално използване на ресурсите в предприятието. В резултат на това фирмата ще разполага с точна и вярна отчетност в компанията по всяко време, надеждност и прецизност на информацията, бърз достъп до справки и анализи.

## **5.ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО**

Отчетната 2017 г. продължава тенденцията, формулирана и в Междинната оценка на изпълнението на плана:

...Комплексът от изпълнени мерки и дейности по приоритетите за реализацията на стратегическите цели до 2016 г. постига напредък в няколко основни области на въздействие, както следва:

- подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт;
- подобряване на средата на обитаване - подобрена и модернизирана инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

При все това е необходимо да се продължи процеса на подготовка, успешно кандидатстване и последваща реализация на проекти за подобряване на условията и качеството на живот на населението на общината, реконструкция на водоснабдителната и канализационна мрежи, саниране на обществени сгради и реализация на проекти по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради, увеличаване на инвестиционната активност и осигуряване на трудова заетост, подобряване облика на селата в общината.

Изключително важно условие за постигане визията за развитие на общината „Община Разград – благоприятно място за живот, бизнес и инвестиции, със съхранени природа и културна идентичност, развити икономика и туризъм“ е навременно и ефективно изпълнение на одобрените проекти по инвестиционната програма, както и успешното изпълнение на проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“ по ОП „Околна среда“ 2014 – 2020 г., както и търсенето на нови източници за финансиране на инициативи за постигане на заложените стратегически цели в плана.